

คู่มืออาสาสมัครพ่อดีดี

สำหรับอาสาสมัครระบบเฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียวของชุมชน

ส่วนที่ 2: ส่วนจำเพาะด้านโรคระบาดสัตว์ที่สำคัญ

คู่มืออาสาสมัครพ่อที่ดี

สำหรับอาสาสมัครระบบเฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียวของชุมชน

ส่วนที่ 2: ส่วนจำเพาะด้านโรคระบาดสัตว์ที่สำคัญ

คู่มืออาสาสมัครพ่อตีดี้
สำหรับอาสาสมัครระบบเฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียวของชุมชน
ส่วนที่ 2 : ส่วนจำเพาะด้านโรคระบาดสัตว์สำคัญ

ผู้เขียน

สุทิวัส ชุ่มแสง
เบญจพร ฤทธิสุทธิ์
ชลธิชา เจียรเจริญ
อมเรศ แก้ววิมล
ชัชวาล อนุชาติกิจเจริญ
พัชราภรณ์ ทาแกง

รูปเล่ม

ปลายฟ้า ทัศนินิตย์

คณะกรรมการ

ณัฐกานต์ อวัยวานนท์
เทิดศักดิ์ ญาโน

พิมพ์ครั้งที่ 1 เมษายน 2560

จำนวน 500 เล่ม

จัดทำโดย โครงการพ่อตีดี้: ระบบเฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียวของชุมชน
คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำนำ

“ระบบเฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียวของชุมชน (ผ่อตตี)” ได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้ชุมชนมีเครื่องมือสำหรับใช้ในการเฝ้าระวังโรคระบาดและสาธารณสุขภัยร้ายแรงอื่นๆ ได้ด้วยตนเอง เป็นระบบที่ใช้เครื่องมือดิจิทัลที่ตรวจจับโรคหรือ เหตุผิดปกติทางสุขภาพหนึ่งเดียว (คน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม) โดยการเฝ้าระวังและรายงานเหตุของคนในชุมชนเอง ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับการรายงานและข้อมูลข่าวสารแบบทันทีทันใด (เรียลไทม์) และด้วยการประมวลผลและแจ้งข่าวสารอัตโนมัติจึงเอื้อให้ผู้เกี่ยวข้องทำการเข้าช่วยเหลือชาวบ้านหยุดยั้งโรคระบาดหรือระงับเหตุได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ ระบบเฝ้าระวังสุขภาพหนึ่งเดียวช่วยให้ชุมชนมีระบบเฝ้าระวังและควบคุมโรคระบาดทั้งในคนและในสัตว์ที่กระทบต่อสุขภาวะและความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นครั้งแรกของโลก

คู่มืออาสาสมัครนี้เป็นคู่มือปฏิบัติสำหรับผู้ที่เป็อาสาสมัครเฝ้าระวังเหตุผิดปกติในชุมชน และเป็นแนวทางดำเนินงานของชุมชนเมื่อพบเหตุการณ์ผิดปกติที่อาจกระทบต่อสุขภาพคนหรือสุขภาวะของชุมชน นำไปสู่การเตรียมการป้องกันควบคุมสถานการณ์ ตลอดจนสามารถให้คำแนะนำการปฏิบัติเบื้องต้นแก่ชาวบ้านได้

อนึ่งปัจจุบันปัญหาโรคระบาดสัตว์ที่เลี้ยงแบบหลังบ้านยังพบได้มาก เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจและสามารถจัดการควบคุมปัญหาได้ จึงได้จัดทำเนื้อหาทางโรคระบาดสัตว์เป็นการจำเพาะไว้ในส่วนที่ 2 ของคู่มือ ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าระบบผ่อตตีมุ่งผลทางสุขภาพสัตว์เท่านั้น แต่ผ่อตตีเป็นระบบสุขภาพหนึ่งเดียวที่บูรณาการเครื่องมือและแก้ปัญหาในคน สัตว์และสิ่งแวดล้อมแบบองค์รวมไม่แยกส่วน เพื่อให้ชุมชนมีพลังในการจัดการแก้ไขอย่างเป็นผล

คณะผู้เขียน

10 พฤศจิกายน 2559

PODD 1.5 ดอยคำ เชียงใหม่

สารบัญ

หน้า

คำนำ
เรื่อง

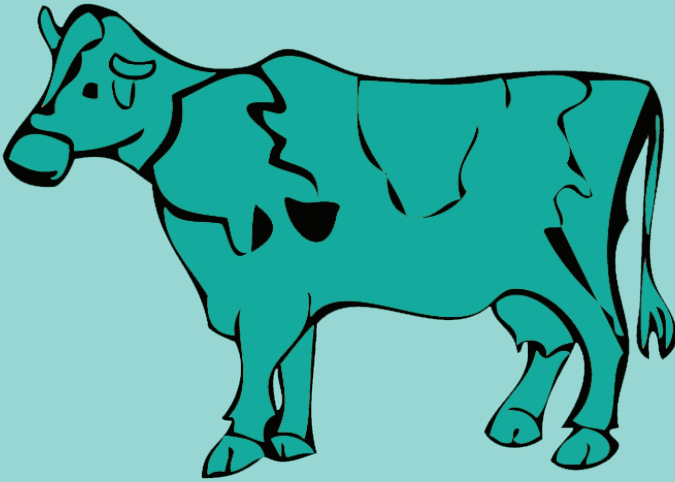
• โรคสำคัญในโค-กระบือ	1
- โรคปากและเท้าเปื่อยในโค-กระบือ	3
- โรคคอบวม	5
- โรควัณโรคในโค	7
- โรคไข้หัดในโค	9
- โรคไข้ขาดำ หรือ แบลกเลก	11
• โรคสำคัญในสุกร	15
- โรคอหิวาต์สุกร	17
- โรคท้องเสียจากเชื้ออี.โคไล	19
- โรคไข้หวัดสุกร	21
- โรคพีอาร์อาร์เอส	23
• โรคสำคัญในสัตว์ปีก	25
- ลักษณะของโรคห่าไก่	27
- โรคนิวคาสเซิล	29
- ไข้หวัดนก	32
- โรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่	35
- โรคอหิวาต์เป็ด-ไก่	37
- โรคกาฬโรคในเป็ด	40
- โรคตับอักเสบติดต่อในลูกเป็ด	43

สารบัญ

หน้า

คำนำ
เรื่อง

- โรคสำคัญในสัตว์ปีก (ต่อ)
 - โรคคอหิวดัดเป็ด 44
 - โรคบิด 45
 - โรคมาลาเรียในสัตว์ปีก 46
 - โรคกลัวโคไซโตซูน 48
- โรคสำคัญในสุนัขและแมว 50
 - โรคพิษสุนัขบ้า 53
 - โรคฉี่หนู 56
 - โรคคอกลาก 59
 - โรคแมวข่วน 62
 - โรคติดเชื้อที่อกโซพลาสโมซิส 65
 - โรคไข้หัดสุนัข 69
 - โรคไข้หัดแมว 71
 - โรคลำไส้อักเสบในสุนัข 73
- การทำวัคซีนตามโปรแกรมทำวัคซีนและถ่ายพยาธิ 75
 - การทำวัคซีนโค-กระบือ 77
 - การทำวัคซีนสุกร 79
 - การทำวัคซีนสัตว์ปีก 82
 - การทำวัคซีนสุนัขและแมว 87

โรคสำคัญในโค-กระบือ

โรคปากและเท้าเปื่อยในโค-กระบือ

Foot and Mouth disease หรือ FMD

เป็นโรคที่มีสาเหตุมาจากการติดเชื้อไวรัส เนื่องจากโคมีความไวต่อการติดเชื้อสูงโดยจะติดผ่านกันได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างมาก

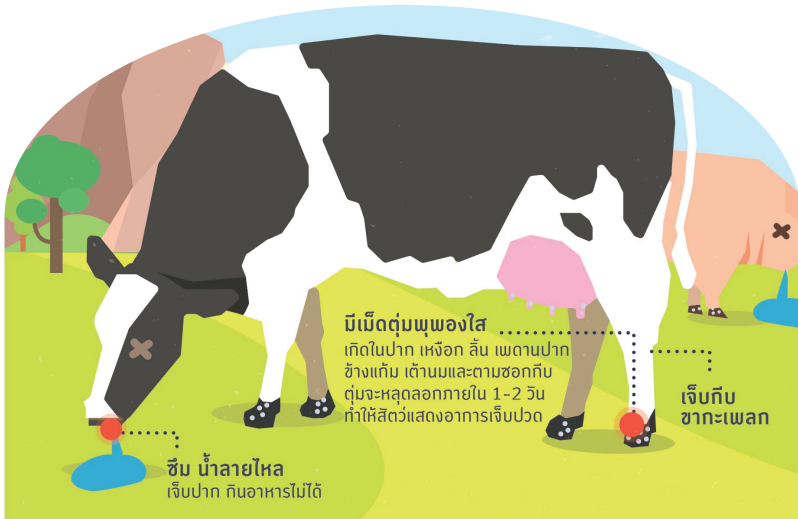

ที่มา : www.tasmanianregions.tas.gov.au

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อไวรัส

การติดต่อ : การติดต่อเกิดจากการหายใจเอาเชื้อเข้าไป และจากการสัมผัสกับโคป่วย มูล ปัสสาวะ น้ำลาย น้ำนม น้ำเชื้อของโคที่ป่วยหรือแม่กระทิงติด จากอาหารที่ปนเปื้อนเชื้อ เช่น นม นอกจากนี้เชื้อยังสามารถปนเปื้อนไปกับยานพาหนะ ส่งผลให้โรคแพร่กระจายจากฟาร์มหนึ่งไปสู่อีกฟาร์มหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว

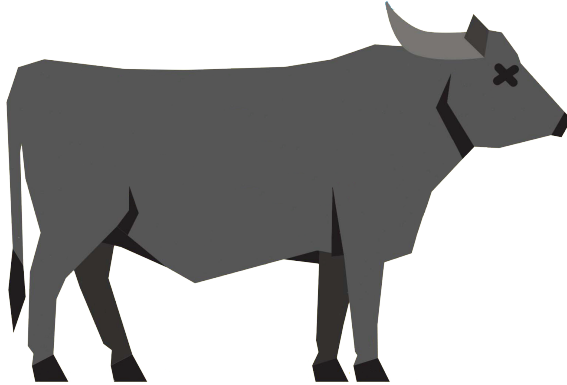
อาการ : อาการระยะแรกๆ จะพบไคยีนซีม น้ำลายไหล ไม่กินอาหาร ต่อมาจะพบตุ่มใสที่ในช่องปาก ลิ้น เหงือก ริมฝีปาก เต้านม และที่กีบ ต่อมาเมื่อตุ่มใสแตกจะพบแผลจากการลอกหลุดของเนื้อเยื่อ

การป้องกัน : ทำได้โดยการฉีดวัคซีนให้โคทุกปี โดยฉีดปีละ 2 ครั้ง แต่ละครั้งห่างกันหกเดือน เริ่มฉีดครั้งแรกเมื่อโคมีอายุ 6 เดือน และฉีดครั้งที่ 2 หลังจากครั้งแรก 1 เดือน จากนั้นฉีดซ้ำทุก 6 เดือน กรณีที่มีโรคระบาดเกิดขึ้นให้ฉีดซ้ำทุก 4 เดือน

โรคคอบวม

Haemorrhagic Septicemia

โรคคอบวมหรือมีชื่อเรียกอีกชื่อว่าโรคเฮโม (มาจากคำว่า เฮโมรายิก เซพติซีเมีย) ซึ่งเป็นโรคติดต่อที่ทำให้โคและกระบือป่วยและตายเป็นจำนวนมาก โค-กระบือจะติดเชื้อได้ง่ายในสภาวะเครียด เช่น การเคลื่อนย้ายสัตว์ การใช้งานสัตว์มากเกินไป หรือในช่วงที่อากาศเปลี่ยนแปลง เช่น ช่วงต้นฤดูฝน

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่พบอยู่ทั่วไปในสิ่งแวดล้อม เช่น ในดิน พุ่มหญ้า และน้ำ

การติดต่อ : โค-กระบือ จะติดเชื้อผ่านการกินอาหารและน้ำที่ปนเปื้อนเชื้อ และหลังจากได้รับเชื้อเข้าไป เชื้อจะถูกขับออกมากับน้ำมูก น้ำลาย อุจจาระ ทำให้โรคแพร่ระบาดต่อไป

อาการ : มีไข้สูง ซึม มีการบวมที่คอ หัว และไหล่ จากนั้นจะพบสัตว์ หอบลึกและถี่ หายใจเสียงดัง น้ำมูกน้ำตาไหล น้ำลายฟูมปาก อ้าปาก หายใจโดยคอจะยืดไปข้างหน้า ลิ้นจุกปากและตายภายใน 2-3 วัน หรือ ภายใน 24 ชั่วโมงหลังแสดงอาการ (พบว่ากระบือป่วยจะแสดงอาการ รุนแรงมากกว่าโค)

ที่มา : <http://region4.dld.go.th>

การป้องกัน :

1. ต้องฉีดวัคซีนป้องกันให้กับโค-กระบือตั้งแต่อายุ 4 เดือนขึ้นไปและฉีดซ้ำทุก 6 เดือน
2. หลีกเลี่ยงไม่ให้สัตว์เครียด เช่น อยู่ในคอกที่สะอาดมีอากาศถ่ายเท มีอาหาร และน้ำกินอย่างเพียงพอ และรักษาสุขภาพสัตว์ให้แข็งแรง
3. โรคนี้เป็นโรคในพระราชบัญญัติโรคระบาด พ.ศ. 2499 ดังนั้นเมื่อสงสัยสัตว์ป่วยหรือตายด้วยโรคนี้ให้แจ้งเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ทันที และห้ามนำไปบริโภค

โรควัณโรคในโค

Tuberculosis

โรควัณโรคในโคมีความสำคัญมาก เนื่องจากคนสามารถติดเชื้อจากการรับเชื้อผ่านทางหายใจ และ การดื่มน้ำนมดิบที่ไม่ผ่านการพาสเจอร์ไรซ์

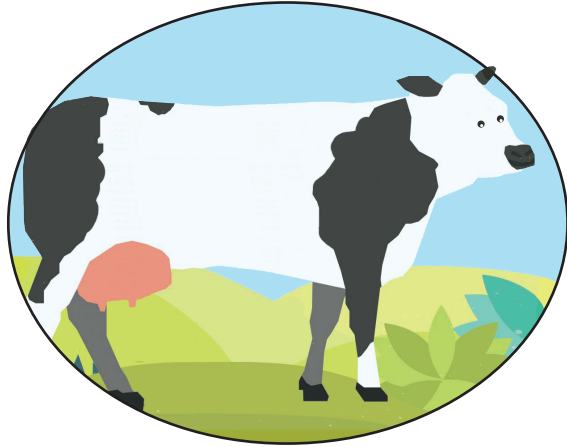
สาเหตุ : เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย

ที่มา : <http://www.cfsph.iastate.edu>

การติดต่อ : ติดต่อผ่านทางหายใจ การกินน้ำ หรืออาหารที่มีเชื้อปนเปื้อน การสัมผัสกับโคที่ป่วย และผ่านทางนมผสมพันธุ์

อาการ : โคที่ติดเชื้อวัณโรคจะไม่แสดงอาการให้เห็นเด่นชัดจน สัตว์จะทรุดโทรมลงเรื่อยๆพบว่าโคมีน้ำหนักรลด ผอมโซ เบื่ออาหาร อ่อนแอ และมีไข้ต่ำๆ จนกระทั่งเชื้อเข้าสู่ปอดโคจะแสดงอาการไอ (ไอบ่อยในช่วงเช้า หรือในช่วงที่ออกก้าง) และหากเชื้อเข้าสู่ทางเดินอาหารจะทำให้โคท้องเสียหรือท้องผูกได้

การป้องกัน :

1. ก่อนจะนำโคเข้ามาเลี้ยงต้องมีการตรวจโรคก่อนหรือฟาร์มที่มีประวัติการเป็นโรคต้องทดสอบโรคอย่างสม่ำเสมอทุกปี
2. ถ้าพบว่าโคป่วยเป็นวัณโรคให้คัดทิ้ง เพื่อป้องกันไม่ให้โรคแพร่กระจายไปยังโคตัวอื่นๆ และช่วยลดความเสี่ยงของการแพร่เชื้อมายังคน

โรคไข้เห็บในโค

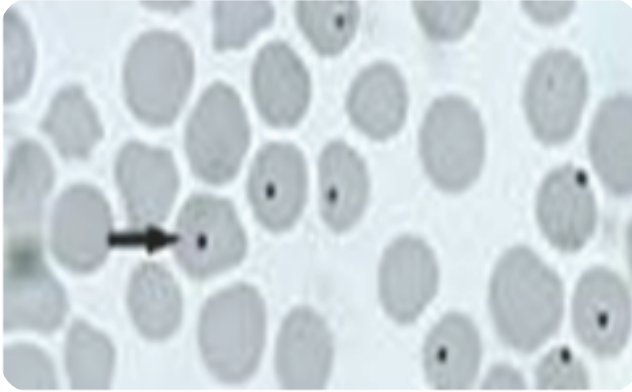
โรคนี้เป็นโรคติดเชื้อพยาธิในเม็ดเลือดแดงของโค มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ทำให้สัตว์ซูบผอม โลหิตจาง สัตว์ที่หายป่วยจะเป็นตัวแพร่เชื้อโรค เห็บและแมลงดูดเลือดเป็นพาหะนำโรค และภาวะเครียดทำให้สัตว์อ่อนแอและติดโรคได้ง่าย

สาเหตุ : เกิดจากการติดเชื้อโปรโตซัว

ที่มา : <http://auuteetfram.myreadyweb.com>

การติดต่อ : ติดต่อผ่านการหายใจ การกินน้ำ หรืออาหารที่มีเชื้อปนเปื้อน ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งจากการสัมผัสกับโคที่ป่วย และติดต่อ ผ่านทางการผสมพันธุ์

อาการ : ในช่วงแรกโคจะมีไข้สูงโดยเฉพาะโคอายุมากจะมีอาการรุนแรงกว่าโคอายุน้อย ระหว่างที่ป่วยจะมีการหายใจหอบ เบื่ออาหาร หยุดเคี้ยว สัตว์อาจจะเดินแก๊งเพราะขาและหลังแข็ง ปัสสาวะบ่อย มีสีปกติ เยื่อเมือกต่างๆ มีสีเหลืองซีด ไนโคนมจะทำให้ให้น้ำนมลด สัตว์ที่ท้องแก่อาจแท้งได้

การป้องกัน :

1. กำจัดเห็บและแมลงดูดเลือด
2. ก่อนการเคลื่อนย้ายสัตว์ ควรมีการตรวจโรคนี้ก่อนทุกครั้ง
3. ในกรณีที่สัตว์เป็นโรค ต้องรีบให้ยารักษาและป้องกันโรคแพร่ระบาด

โรคไข้ขาดำ หรือ แบลกเลก

Blacklegs

เป็นโรคติดต่อร้ายแรงของ โค-กระบือ ซึ่งทำให้ โค-กระบือ ตายลักษณะสำคัญของโรคนี้คือไข้สูง มีการอักเสบของกล้ามเนื้อ โดยเฉพาะบริเวณต้นขา หลัง บริเวณที่อักเสบจะบวมร้อนเมื่อคลำดูจะพบว่ามียาอากาศแทรกอยู่ภายใน และเมื่อกดดูจะได้ยินเสียงดังกรอบแกรบ โคเดินกะเผลก จึงเรียกโรคนี้ว่า "โรคไข้ขาดำ"

สาเหตุ : เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรีย ที่สามารถอยู่ในดินได้นานหลายปี

การติดต่อ : ผ่านทางการกินอาหารและน้ำที่มีเชื้อปนเปื้อนเป็นหลัก นอกจากนี้โคยังสามารถติดเชื้อได้จากการที่เชื้อเข้าสู่ร่างกายทางบาดแผลซึ่งจะพบได้น้อย และโรคนี้มักเกิดกับโคที่มีอายุน้อย 6-24 เดือน เป็นส่วนมาก และมักเกิดซ้ำในจุดที่เคยเกิดโรคอยู่เสมอ

ที่มา : ภาพการทีมสัตวบาลที่ตบสนองโรคไข้ขาดำ หลังได้รับการแจ้งเหตุจากอาสาสมัครในพื้นที่ตำบลนาโคเรือ อ.ฮอด

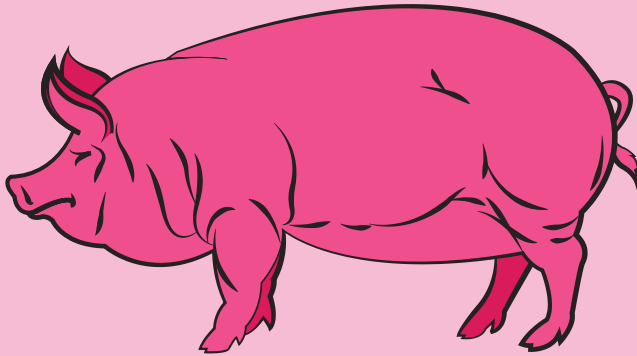
อาการ : โคที่ติดเชื้อมีไข้สูง ซึม เดินขากะเผลกกล้ามเนื้อบริเวณ สะโพก โคนขาหลัง ไหล่ หน้าอก หรือคอเกิดการบวมร้อนเมื่อกดบริเวณ ที่บวมจะได้ยินเสียงดังกรอบแกรบเพราะมีฟองอากาศแทรกอยู่ภายใน และโคจะแสดงอาการเจ็บปวด ผิวหนังบริเวณนี้จะมีสีแดงคล้ำ ต่อจากนั้น ผิวหนังบริเวณที่บวมจะแห้งดำและโคไม่แสดงอาการเจ็บปวด โคนางตัวล้มลง นอน และตายภายใน 12-48 ชั่วโมงหลังแสดงอาการ

การป้องกัน :

1. ทำได้โดยการฉีดวัคซีนให้โคที่มีอายุ 4-6 เดือนขึ้นไป และฉีดซ้ำทุก 6 เดือน ในกรณีที่ต้องฉีดวัคซีนก่อนอายุ 4 เดือน ให้ฉีดวัคซีนซ้ำอีกครั้งหนึ่งเมื่ออายุได้ 6 เดือน ในท้องที่ที่เคยมีโรคนี้อุบัติอยู่ ห้ามฉีดในลูกสัตว์ที่มีอายุน้อยกว่า 4 เดือนและก่อนใช้ต้องเขย่าขวดให้วัคซีนเข้ากันดีทุกครั้ง
2. ในพื้นที่ที่เกิดโรค ไม่ควรนำโคเข้าไปเลี้ยงโดยเฉพาะโคที่มีอายุต่ำกว่า 2 ปี ซึ่งจะเกิดโรคได้ง่ายกว่า และโรคนี้อาจติดต่อจากเชื้อที่มีอยู่ในดินบริเวณนั้น
3. สัตว์ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงควรฉีดยารักษา

โรคสำคัญในสุกร

โรคอหิวาต์สุกร

เป็นโรคติดต่อทางการสัมผัสที่ร้ายแรงมากในสุกร ก่อโรคได้หลายรูปแบบขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความรุนแรงของเชื้อ และช่วงอายุของสุกรที่ติดเชื้อ สุกรที่ป่วยจะมีอัตราการตายสูง

สาเหตุ : โรคนี้เกิดจากเชื้อไวรัส ถือว่าเป็นโรคที่ร้ายแรง เนื่องจากเป็นโรคที่ระบาดได้รวดเร็วและเกิดได้กับสุกรทุกช่วงอายุ มีอัตราป่วยค่อนข้างสูง

ที่มา : <https://encrypted-tbn2.gstatic.com/>

การติดต่อ : ติดต่อโดยตรงจากสุกรป่วยในเล้าเดียวกัน โดยเชื้อไวรัสจะถูกขับปนออกมากับสิ่งขับถ่าย เช่น น้ำมูก น้ำลาย อุจจาระ และปัสสาวะ หรืออาจติดต่อทางอ้อมจากคน สัตว์เลี้ยง นก หนู แมลง และยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสุกรเข้าออกจากฟาร์ม

ที่มา : http://region7.dld.go.th/DControl/Data/Disease/Pig/Swine%20Fever_files/pig3.jpg

อาการ : สุกรจะแสดงอาการหลังจากได้รับเชื้อประมาณ 1 สัปดาห์ อาการป่วยขึ้นอยู่กับความรุนแรงของเชื้อไวรัสและภูมิคุ้มกันโรคในสุกรแต่ละตัว สุกรที่ได้รับเชื้อไวรัสชนิดรุนแรงมากจะมีไข้สูง หนาวสั่น นอนสุมกัน เยื่อตาอักเสบ น้ำมูก น้ำตาไหล ระยะแรกของการมีไข้สุกรจะท้องผูก ระยะต่อมาจะท้องร่วง และมีมักพบอาการทางประสาทร่วมด้วย เช่น เดินโซเซ ซึมชาหลังเป็นอัมพาตและชักในช่วงใกล้ตาย

ที่มา : http://region7.dld.go.th/DControl/Data/Disease/Pig/Swine%20Fever_files/pig1.jpg

การป้องกัน : โรคนี้ไม่มีวิธีรักษา สัตว์ป่วยควรถูกทำลายแล้วฝังหรือเผาซาก ทำวัคซีนเพื่อป้องกันความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น จัดการด้านสุขาภิบาลให้ถูกสุขลักษณะ โดยไม่เลี้ยงสุกรหนาแน่นเกินไป ทำความสะอาดเล้าสุกรอย่างสม่ำเสมอ กำจัด นก หนู แมลงต่างๆ ที่เป็นพาหะของโรคและป้องกันการติดเชื้อจากภายนอกโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม

โรคท้องเสียจากเชื้อ อี. โคลิ

ในลูกสุกรโดยทั่วไป โรคท้องเสียจะพบเสมอ โดยเฉพาะระยะกินนม มีลักษณะเด่นคือ อุจจาระเหลวจำนวนมาก เกิดจากหลายสาเหตุแต่ส่วนใหญ่ มักพบว่าเกิดจากติดเชื้อแบคทีเรียที่ทำให้มีอัตราป่วยและตายเป็นจำนวนมาก

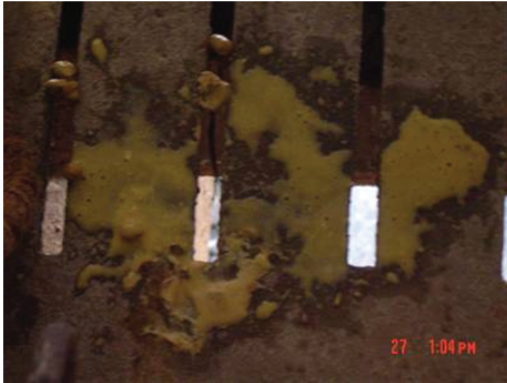

ที่มา : http://region7.dld.go.th/DControl/Data/Disease/Pig/Swine%20Fever_files/pig1.jpg

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย อี.โคลิ อาศัยอยู่ในระบบทางเดินอาหาร จะก่อให้เกิดโรคเมื่อร่างกายสุกรอ่อนแอ ส่งผลให้สุกรมีอาการป่วย

การติดต่อ : สามารถติดต่อผ่านการกินน้ำและอาหารที่ปนเปื้อนเชื้อเข้าไปหรือการหายใจเอาเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย

อาการ : สุกอร์จะแสดงอาการหลังจากได้รับเชื้อประมาณ 1 สัปดาห์ อาการป่วยขึ้นอยู่กับความรุนแรงของเชื้อไวรัสและภูมิคุ้มกันโรคในสุกรแต่ละตัว สุกอร์ที่ได้รับเชื้อไวรัสชนิดรุนแรงมากจะมีไข้สูง หนาวสั่น นอนสุมกัน เยื่อตาอักเสบ น้ำมูก น้ำตาไหล ระยะแรกของการมีไข้สุกรจะท้องผูก ระยะต่อมาจะท้องร่วง และมักพบอาการทางประสาทร่วมด้วย เช่น เดินโซเซ ขาหลังเป็นอัมพาตและชักในช่วงใกล้ตาย

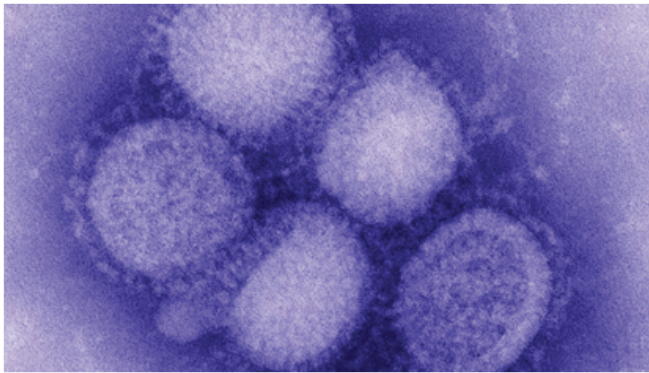

ที่มา : http://www.better-pharma.com/images/bp_technical/Pic3/Picture2.jpg

การป้องกัน : การป้องกัน ให้ลูกสุกรแรกคลอดได้รับนมแม่เหลืองทันที มีการจัดการเลี้ยงดูสุกรแต่ละอายุและการสุขาภิบาลที่ดี

โรคไขหวัดสุกร

เป็นโรคติดเชื้อไวรัสที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว และมีความสำคัญด้านสาธารณสุขเนื่องจากมีหลักฐานที่บ่งชี้ว่าสามารถติดต่อมายังคนได้ อัตราการป่วยสูง หากติดโรคแทรกซ้อนด้วยจะยิ่งทำให้อาการแย่ลงไปอีก

ที่มา : <http://www.js100.com/uploads/news/e9ae9b08edff05ae52497327dda0e1d0.jpg>

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อไวรัสที่ลอยมาตามอากาศหรือติดมากับเสื้อผ้า โดยเชื้อจะผ่านเข้าไปทางโพรงจมูก ทำให้สุกรมีอาการป่วยและเกิดกับสุกรได้ทุกช่วงอายุ

การติดต่อ : ติดต่อโดยตรงจากสุกรป่วยในเล้าเดียวกัน โคนเชื้อไวรัสจะถูกขับปนออกมากับสิ่งคัดหลั่ง เช่น น้ำมูก น้ำลาย จากการไอ หรืออาจติดต่อทางอ้อมจากคนผ่านทางเสื้อผ้าและยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งสุกรเข้าออกจากฟาร์ม

ที่มา : <http://news.mthai.com/app/uploads/wp-post-thumbnail/uUjtlb.jpg>

อาการ : มีอาการไข้สูงฉับพลัน มีน้ำมูกและน้ำตา นอนหมอบหมดแรง และมีอาการไอเป็นพักๆ บางตัวจะมีอาการหายใจลำบาก โดยสุกรจะอ้าปากหายใจ

22

การป้องกัน : โรคนี้ไม่มีวิธีรักษา ช่วงการระบาดของโรคควรควบคุมและป้องกันโรคแทรกซ้อนด้วยการให้ยาต้านจุลชีพ การจัดการด้านสุขาภิบาลให้ถูกสุขลักษณะ โดยไม่เลี้ยงสุกรหนาแน่นเกินไป ทำความสะอาดเล้าสุกรอย่างสม่ำเสมอ ป้องกันการติดเชื้อจากภายนอกโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม

ที่มา : http://p4.s1sf.com/gu/0/ui/1/7064/252107_2_27042009024048.jpg

โรคฟาร์อาร์เอส

ที่มา : http://www.msds-animal-health.ie/Binaries/3057-medium_tcm102-165107.jpg

สาเหตุ : โรคนี้เกิดจากเชื้อไวรัสและสามารถแพร่กระจายในอากาศได้ไกลในรัศมี 3 กิโลเมตร

การติดต่อ : สุกรได้รับเชื้อนี้จากการกินอาหารหรือน้ำดื่มที่ปนเปื้อนเชื้อเข้าไป การสัมผัสสุกรที่ป่วยเป็นโรคด้วยการ ดม เลียหรือผสมพันธุ์ การหายใจเอาเชื้อเข้าไป และสามารถแพร่เชื้อผ่านทางรกในสุกรตั้งท้อง เป็นต้น

ที่มา : <http://www.vietlinh.vn/chan-nuoi/prrs/Slide12.jpg>

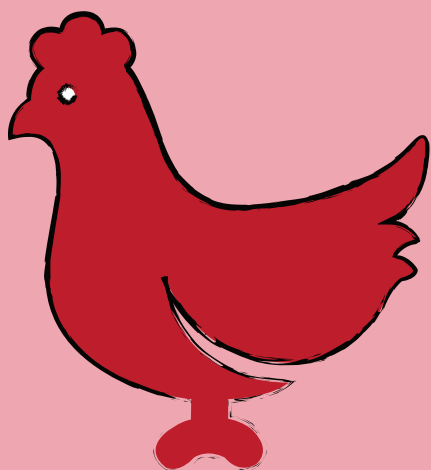
อาการ : เป็นโรคที่พบในระบบสืบพันธุ์และระบบทางเดินหายใจ สุกรที่ติดเชื้อพาร์อาร์เอสเพียงอย่างเดียวแสดงอาการไม่แน่ชัด การติดเชื้อในสุกรแม่พันธุ์จะทำให้เกิดการแท้งลูกช่วงท้ายของการตั้งท้อง อัตราการเกิดมัมมี่และตายแรกคลอดสูง แม่สุกรจะแสดงอาการป่วย มีไข้ เบื่ออาหาร หายใจลำบาก เป็นต้น ส่วนลูกสุกรจะมีขนหยองหยาบร่วมด้วย ส่วนในสุกรขุนหูกจะเป็นสีม่วง เนื่องจากขาดออกซิเจน ทำให้สุกรโตช้า แคระแกรน และตายในที่สุด

ที่มา : <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:>

[ANd9GcSMQlyHHWD9Dd9I2TpvBxKQXfpkLYaYnukrZ8-sxzf3MituHau9](https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSMQlyHHWD9Dd9I2TpvBxKQXfpkLYaYnukrZ8-sxzf3MituHau9)

การป้องกัน : โรคนี้ไม่มีวิธีรักษา ช่วงการระบาดของโรคควรควบคุมและป้องกันโรคแทรกซ้อนด้วยการให้ยาต้านจุลชีพ การจัดการด้านสุขาภิบาลให้ถูกสุขลักษณะ โดยไม่เลี้ยงสุกรหนาแน่นเกินไป ทำความสะอาดเล้าสุกรอย่างสม่ำเสมอ ป้องกันการติดเชื้อจากภายนอกโดยใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคก่อนเข้าฟาร์ม

โรคสำคัญในสัตว์ปีก

ลักษณะของโรคห่าไก่

“โรคห่าไก่” เป็นคำที่ชาวบ้านใช้เรียกโรคต่างๆ ที่เป็นสาเหตุทำให้ไก่ป่วยและตายอย่างรวดเร็วครั้งละจำนวนมากๆ โดยทั่วไปมักหมายถึงโรคที่มีความรุนแรง เช่น โรคคอหิวาต์ไก่ โรคนิวคาสเซิล และโรคไข้หวัดนก เป็นต้น

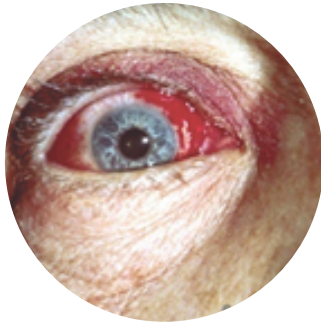
โรคที่อยู่ในกลุ่มโรคห่าไก่ สามารถเกิดขึ้นได้กับสัตว์ปีกหลายชนิด เช่น นก เป็ด ไก่ และสามารถติดต่อระหว่างสัตว์เหล่านี้ได้ โดยมักผ่านทาง การหายใจ หรือสัมผัสโดยตรงกับสิ่งคัดหลั่ง เช่น น้ำมูก น้ำลาย อุจจาระของสัตว์ที่ป่วย หรือ อาจได้รับเชื้อที่ปนเปื้อนมากับน้ำ อาหาร สัตว์พาหะ คนเลี้ยง อุปกรณ์การเลี้ยง ยานพาหนะ รวมถึงซากสัตว์ที่ป่วยตาย จากโรคเหล่านี้ด้วย

อัตราการป่วยและการตาย รวมถึงอาการที่แสดงของสัตว์ที่ป่วยเป็นโรคห่าไก่จะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับชนิดของ เชื้อสาเหตุ ชนิด อายุและระดับภูมิคุ้มกันของสัตว์ รวมไปถึงปัจจัยภายนอก เช่น อุณหภูมิ หรือสภาพแวดล้อมในการเลี้ยงสัตว์ ไก่ที่ป่วยด้วยโรคในกลุ่มโรคห่าไก่อาจตายเฉียบพลันโดยไม่แสดงอาการ หรือพบอาการดังนี้ ได้แก่ ซึม ตาอักเสบ ไอ จาม มีน้ำมูกน้ำลายไหลเป็นเมือก หน้าบวม หงอนและเหนียงมีสีม่วงคล้ำ ในรายที่รุนแรงอาจพบอาการทางประสาท เช่น กล้ามเนื้อสั่น ปีกตก คอบิด เดินวน อัมพาต เป็นต้น

การป้องกันและรักษาสัตว์ที่ป่วยด้วยโรคทำไ้ขึ้นอยู่กับชนิดของเชื้อสาเหตุ บางชนิดสามารถให้ยาปฏิชีวนะรักษาได้ บางชนิดไม่มียารักษาโดยตรง แต่สามารถให้วิตามินและแร่ธาตุละลายน้ำ เพื่อช่วยให้ฟื้นตัวจากโรคได้เร็วขึ้น แต่โดยส่วนมากโรคเหล่านี้มักจะทำให้ไ้ตายอย่างเฉียบพลันโดยที่ยังไม่ไ้รักษา ดังนั้น วิธีการที่ดีที่สุดคือ การป้องกันโรค ได้แก่ การดูแลรักษาความสะอาดภายในโรงเรือน ไม่เลี้ยงสัตว์ปีกหนาแน่นจนเกินไป กำจัดแมลงที่เป็นพาหะนำโรค เช่น แมลงวัน ควบคุมและป้องกันสัตว์พาหะนำโรค โดยเฉพาะนกตามธรรมชาติ ควบคุมการเคลื่อนย้ายไ้ มีมาตรการควบคุมการเข้าออกฟาร์มและโรงเรือนและทำวัคซีนป้องกันโรคในกลุ่มโรคทำไ้ตามกำหนด

โรคนิวคาสเซิล

โรคนิวคาสเซิลเป็นโรคติดต่อรุนแรงในสัตว์ปีกหลายชนิด เช่น ไก่ เป็ด นก โรคสามารถแพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็ว และทำให้สัตว์ปีกตายจำนวนมากได้อย่างเฉียบพลันโดยไม่แสดงอาการ จึงมีความสำคัญมากในเชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ปีก นอกจากนี้คนอาจติดเชื้อโรคนิวคาสเซิลได้ โดยหากเชื้อเข้าตาจะทำให้เกิดเยื่อぶตาอักเสบ

ภาพเยื่อぶตาอักเสบเนื่องจากเชื้อไวรัสนิวคาสเซิลในมนุษย์

ที่มา : Cornell university

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อไวรัสนิวคาสเซิล ซึ่งมีตั้งแต่ชนิดอ่อนจนถึงรุนแรง

การติดต่อ : โรคนิวคาสเซิลสามารถติดต่อได้ผ่านทางการหายใจ การสัมผัสกับอุจจาระหรือเสมหะของสัตว์ป่วย สัตว์ปีกชนิดหนึ่งที่ติดเชื้ออาจไม่แสดงอาการป่วยแต่สามารถแพร่เชื้อสู่สัตว์ปีกอีกชนิดหนึ่งได้ เช่น จากนกป่าไปสู่ไก่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถปนเปื้อนไปกับน้ำ อาหาร หรือแพร่กระจายไปกับเสื้อผ้า รองเท้า ยานพาหนะ หรืออุปกรณ์เลี้ยงสัตว์ได้

อาการ : สัตว์ปีกที่ติดเชื้อโรคนิวคาสเซิลจะแสดงอาการป่วยแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความรุนแรงของเชื้อ ปริมาณของเชื้อ ระยะเวลา ระดับภูมิคุ้มกัน อายุและชนิดของสัตว์ปีก โดยไก่จะติดโรคได้ง่ายที่สุด ส่วนเป็ดและห่านจะค่อนข้างทนต่อโรค รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความเครียด อุณหภูมิ

อาการที่พบได้แก่ ซึม เบื่ออาหาร อ้าปากหายใจ ไอ จาม หายใจเสียงดัง หนึ่งตาอักเสบ ไข้ลด ไข้ผิดปกติ ท้องเสีย อุจจาระเหลวสีเขียว ทวารหนักเปื้อนอุจจาระ หัวสั้น ตัวสั้น ปีกตกคอบิด ชัก หรืออาจตายเฉียบพลันโดยไม่แสดงอาการ ไก่ที่แสดงอาการทางประสาทแล้วมักจะไม่รอด ถ้าหากรอดจะแคระแกร็น คอบิด ปีกตกตลอดอายุการเลี้ยง

ภาพอาการเยื่อเมือกในตาไก่อักเสบ
โดยเฉพาะหนึ่งตาที่ 3

ที่มา: California Animal Health
and Food Safety Laboratory
System

ภาพอาการคอบิดในไก่

ที่มา: <http://www.thepoultrysite.com/> และ
<http://www.poultryclubsa.co.za/>

การรักษา : ไม่มียาที่ใช้รักษาโรคโดยตรง อาจให้วิตามินและแร่ธาตุละลายน้ำให้ไก่กิน เพื่อให้ไก่ฟื้นโรคได้เร็วขึ้น ร่วมกับการให้ยาปฏิชีวนะตามคำแนะนำจากสัตวแพทย์ โดยยาซัลฟาละลายน้ำให้ไก่กินเพื่อป้องกันโรคแทรกซ้อนที่มีสาเหตุจากเชื้อแบคทีเรีย

การป้องกัน : ดูแลความสะอาดภายในโรงเรือน ควบคุมและป้องกันสัตว์พาหะนำโรคโดยเฉพาะนกตามธรรมชาติ ควบคุมการเคลื่อนย้ายไก่ มีมาตรการควบคุมการเข้าออกฟาร์มและโรงเรือนและทำวัคซีนป้องกันโรคนิวคาสเซิลตามกำหนด

ไข้หวัดนก

Avian Influenza

โรคไข้หวัดนกเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัส สามารถพบได้ในสัตว์ปีกทั่วโลก สัตว์อาจแสดงอาการป่วยตั้งแต่ระดับเล็กน้อยไปจนถึงรุนแรงมากขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ของเชื้อ เชื้อไข้หวัดนกสายพันธุ์ที่ทำให้เกิดโรครุนแรงที่สุด คือ ไข้หวัดนกชนิดก่อโรครุนแรงชนิด H5 หรือ H7 โดยส่วนใหญ่คนติดเชื้อจากการสัมผัสสัตว์ป่วยอย่างใกล้ชิด

การติดต่อ : ในสัตว์ปีกติดต่อผ่านการสัมผัสโดยตรงกับอุจจาระและสิ่งคัดหลั่งจากทางเดินหายใจ เชื้อไวรัสไข้หวัดนกสามารถมีชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อมได้เป็นระยะเวลานาน และอาจแพร่กระจายไปกับสิ่งของต่างๆที่ปนเปื้อนเชื้อ เช่น รองเท้า เสื้อผ้า อุปกรณ์ในการเลี้ยง สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอาจรับเชื้อผ่านการกินสัตว์ปีกที่ติดเชื้อได้

อาการ : ไก่ที่ติดเชื้อไข้หวัดนกจะมีอาการซึม ขนยุ่ง และไม่กินอาหาร ถ่ายเหลวเป็นน้ำ เริ่มจากสีเขียวสดแล้วเปลี่ยนเป็นสีขาว หงอนและเหนียงบวมและอาจมีสีคล้ำ อาจมีอาการบวมบริเวณรอบตาและคอ หรือพบจุดเลือดออกเล็กๆบริเวณขา การให้ไข่ลดลงและหยุดออกไข่ในที่สุด บางรายที่เชื้อแพร่เข้าสู่สมอง จะทำให้มีอาการคอบิด เดินวนเป็นวงกลม และเป็นอัมพาต สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่ติดเชื้อจะมีไข้ ไอ หายใจลำบากและอาจตายได้

ใช้หวัดนกในไก่ไข่ เหนียงหงอนเป็นสีแดงคล้ำ

ใช้หวัดนกในไก่พื้นเมือง มีเลือดออกที่แข้ง

ใช้หวัดนกในเป็ด แสดงอาการทางประสาท

ภาพอาการของใช้หวัดนกในไก่ไข่ ไก่พื้นเมืองและเป็ด

ที่มา :โรคลัทธิปีก กรมปศุสัตว์

การป้องกันและการรักษา

การป้องกันโรคไข้หวัดนก สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ป้องกันไม่ให้สัตว์ติดเชื้อ โดยป้องกันไม่ให้เป็ดไก่ที่เลี้ยงสัมผัสกับนกป่า โดยเฉพาะนกน้ำ เน้นการดูแล เช่น ทำความสะอาดและพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อ ภายในโรงเรือนเลี้ยง สัตว์ปีกและ อุปกรณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ควบคุมหนูและแมลง

โรคไข้หวัดนกในคนพบได้น้อยมาก ควรทำการป้องกันโดยสวมเสื้อผ้า หรืออุปกรณ์ป้องกัน เช่น ผ้าปิดจมูก ถุงมือ แวนตา เพื่อป้องกันการติดเชื้อ เมื่อต้องทำงานกับสัตว์ปีก ล้างมือให้สะอาดด้วยสบู่และน้ำทุกครั้งก่อนใช้มือสัมผัสตาหรือปากของตนเองหลังจากทำงาน

โรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่

โรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่ หรือ ไอบี เป็นโรคติดต่อที่มีการแพร่เชื้ออย่างรวดเร็ว

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อไวรัส

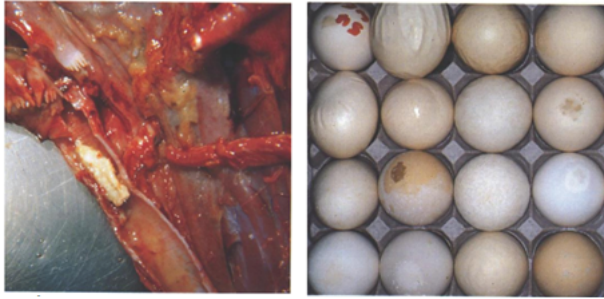
การติดต่อ : โรคหลอดลมอักเสบติดต่อในไก่เกิดจากการสัมผัสกับไก่ป่วยหรือสัตว์พาหะ ไก่ป่วยจะถ่ายเชื้อไวรัสปนมากับอาหาร น้ำ สิ่งรองนอน โดยการหายใจ ไก่แม่พันธุ์ถ่ายเชื้อไวรัสผ่านไข่ และมีการแพร่กระจายในฝูงอย่างรวดเร็ว

อาการ

สัตว์จะแสดงอาการป่วยอย่างเฉียบพลัน ไก่ที่ป่วยจะแสดงอาการทางระบบทางเดินหายใจ ในไก่ไข่จะให้ไข่ลดลง สามารถเป็นในไก่ได้ทุกอายุ และไก่ที่ติดเชื้อมีอัตราการป่วยสูงถึง 100%

ในลูกไก่จะพบอาการซึมเป็นหวัดหายใจมีเสียงดัง เยื่อชั้นตาอักเสบ ตาเปื่อยและ ไซนัสบวม น้ำมูกข้นไหลออกจากโพรงจมูก ฟุบบอนหมอบ ไก่ป่วยจะตายด้วยระบบหายใจล้มเหลว อัตราการเป็นโรค 100% อัตราการตาย 1-40%

ไก่ไข่และพ่อแม่พันธุ์ แสดงอาการทางระบบหายใจไม่เด่นชัด ไก่ไข่แม่พันธุ์ จะให้ไข่ลดลง ไข่ที่ออกมาจะมีขนาดเล็ก บิดเบี้ยว หรือไข่ลึบเมื่อกระเทาะเปลือกไข่ จะพบไข่ขาวเป็นน้ำ ไข่แดงผิดปกติรูปร่าง หลังจากฟื้นโรค อัตราการไข่จะเพิ่มขึ้นอย่างช้าๆ มีอัตราการตายต่ำถ้าไม่มีโรคแทรกซ้อน

รูปภาพแสดงอาการของโรค холдลอมอักเสบแสดงอาการที่
 холдลอมโดยมีหนองชั้นติดที่ холдลอม (ซ้าย) และเป็นสาเหตุทำให้ไข่รูปร่างผิดปกติ (ขวา)

ที่มา : Paravet (1991) หน้า 16

การรักษา : ไม่มีวิธีการรักษาที่ได้ผลในฝูงที่เป็นโรค ให้วิตามินละลาย
 น้ำให้กินจะช่วยให้ไก่ฟื้นโรคเร็วขึ้น อาจให้ยาปฏิชีวนะละลายน้ำให้กินเพื่อ
 ป้องกันโรคแทรกซ้อนตามคำแนะนำของสัตวแพทย์

การป้องกัน

นำลูกไก่จากฟาร์มที่ปลอดโรคมาเลี้ยง ไม่เลี้ยงไก่หลายอายุคละกันใน
 โรงเรือน ให้วัคซีนตามกำหนดของกรมปศุสัตว์

หมั่นทำความสะอาดโรงเรือนหรือเล้าไก่ให้สะอาดอยู่เสมอ ให้อาหาร
 ที่มีประโยชน์เพื่อให้ไก่มีสุขภาพแข็งแรง รวมถึงให้วัคซีนป้องกันด้วยวิธีการ
 หยอดจมูก

- ไก่กระทง ให้ครั้งแรก เมื่ออายุ 5-7 วัน และ
ครั้งที่ 2 เมื่ออายุ 2 - 3 สัปดาห์
- ไก่ไข่ ให้วัคซีนสองครั้งแรกเช่นเดียวกับในไก่กระทง
ครั้งที่ 3 เมื่ออายุ 6 - 8 สัปดาห์ และให้ซ้ำทุก 3 เดือน

โรคอหิวาต์เป็ด-ไก่

โรคอหิวาต์เป็ด-ไก่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงที่มีอัตราการป่วยและการตายสูง แพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็วพบได้ในสัตว์ปีกหลายชนิด เช่น ไก่ เป็ด นกในหลายๆ อายุ แต่สัตว์อายุมากมีอัตราการป่วยและตายสูงกว่าสัตว์อายุน้อย ระบาดได้ทุกฤดูกาล โดยเฉพาะช่วงฤดูร้อน หรือ ช่วงเปลี่ยนฤดูกาลและยังเป็นโรคแอบแฝงที่ทำให้ความเสียหายต่ออุตสาหกรรมการเลี้ยงสัตว์ปีก เพราะสัตว์ที่ป่วยบางตัวจะไม่ตายแต่อมโรคและแพร่เชื้อให้ตัวอื่นในฝูงอยู่ตลอดเวลา

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย พาสเจอเรลลา มัลโตซิเดา เชื้อจะตายง่ายเมื่ออยู่นอกร่างกายสัตว์ ไม่ทนต่อสภาพแวดล้อมที่แห้ง ถูกทำลายง่ายด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อทั่วไป

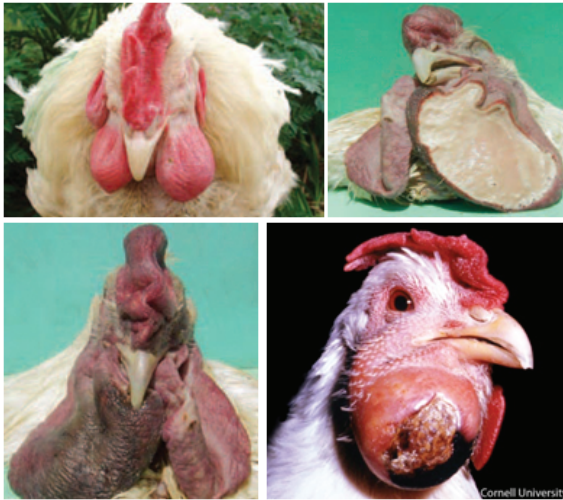
การติดต่อ : สัตว์ปีกที่ป่วยจะแพร่โรคผ่านทางน้ำมูกและน้ำลายลงในอาหารและน้ำ สัตว์ตัวอื่นจะติดโรคโดยการกินอาหารและน้ำที่ปนเปื้อนเชื้อโรคเข้าไป หรือติดจากการหายใจร่วมกับตัวป่วยที่อยู่ใกล้ชิดกัน เสื้อผ้า ยานพาหนะ อุปกรณ์การเลี้ยง คน นก หนู แมลงวัน และอื่นๆ สามารถเป็นพาหะนำโรคได้

อาการ

แบบร้ายแรงหรือเฉียบพลัน : ตายอย่างกะทันหันโดยไม่แสดงอาการ ให้เห็น อาจพบว่ามีไข้สูง ซึม น้ำมูกน้ำลายไหลเป็นเมือก หงอนเหนียง มีสีม่วงคล้ำ ท้องเสีย และตายภายใน 2-3 ชั่วโมง

แบบเรื้อรัง : เกิดจากการติดเชื้อที่มีความรุนแรงน้อยหรือสัตว์มีภูมิ ต้านทานโรค สัตว์จะป่วยแต่ไม่ตาย บางครั้งจะป่วยนานเป็นเดือนๆ มักพบ อาการหงอยซึม พบลักษณะบวมที่เหนียง โพรงจุก ข้อขา ข้อปีก ฝ่าเท้า และบริเวณก้น ตาแฉะ หายใจเสียงดัง หอบ บางตัวมีคอบิด

ภาพใบหน้าของไก่ที่ติดเชื้ออหิวาต์เปิดไก่

ที่มา: <http://www.thepoultrysite.com/> และ Cornell university

การรักษา : ไม่มียาที่ใช้รักษาโรคนี้โดยตรง แต่อาจให้วิตามินและแร่ธาตุดละลายน้ำให้ไก่กิน เพื่อให้ไก่ฟื้นโรคได้เร็วขึ้น อาจให้ยาปฏิชีวนะตามคำแนะนำสัตวแพทย์ โดยละลายน้ำให้ไก่กินเพื่อป้องกันโรคแทรกซ้อนที่มีสาเหตุจากเชื้อแบคทีเรีย

การป้องกัน : ควบคุมและป้องกันแมลงพาหะโดยเฉพาะยุง หากพบไก่ป่วยอาจแยกกัก ทำลาย หรือทำวัคซีนป้องกันโรคนี้ตามกำหนด สามารถป้องกันโรคได้ดี

โรคกาฬโรคเป็ด

Duck Plague or Duck Virus Enteritis

โรคกาฬโรคเป็ดหรือลำไส้อักเสบจากไวรัสในเป็ด เป็นโรคติดต่อเฉียบพลันและสามารถติดต่อได้รวดเร็ว ทำให้เกิดการสูญเสียอย่างมากต่อการเลี้ยงสัตว์ปีกซึ่งเกิดได้ในเป็ด ห่านและหงส์ทุกอายุ ทำให้สัตว์มีอัตราการป่วยและการตายสูง โรคนี้ไม่สามารถรักษาให้หายได้ด้วยยา

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อไวรัส

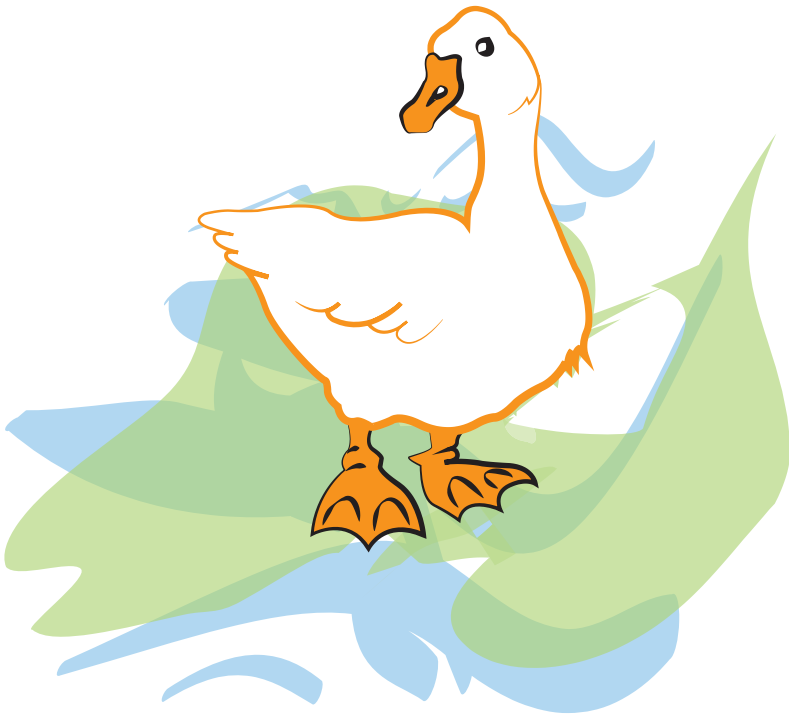
การติดต่อ : โรคติดต่อโดยตรงจากการสัมผัสสัตว์ป่วย หรือสัมผัสกับสิ่งปนเปื้อน เช่น จากคนเลี้ยง เครื่องมือ เครื่องใช้ พาหนะขนส่งอาหาร ทำให้โรคแพร่ระบาดและกระจายอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงสัตว์ร่วมกัน การติดเชื้อโดยธรรมชาติ มีระยะฟักตัวประมาณ 3 - 7 วัน สัตว์ป่วยจะตายภายใน 1-5 วัน หลังจากแสดงอาการ

สัตว์ป่วยแสดงอาการ ซึม เบื่ออาหาร ขาไม่มีแรง นอนหมอบ
น้ำตาไหล น้ำมูกไหล

ที่มา :โรคสัตว์ปีก กรมปศุสัตว์

อาการ : โดยทั่วไปมักพบเปิดหรือห่านป่วยตายอย่างรวดเร็วและไม่แสดงอาการให้เห็น โดยเฉพาะการเกิดโรคระบาดครั้งแรกๆ นอกจากอัตราการตายสูงแล้ว อัตราการไข่อาจลดลง 25 - 40% เมื่อเคยเกิดโรคระบาดในฟาร์มแล้ว อาการของโรคจะชัดเจนขึ้น โดยสัตว์ป่วยจะแสดงอาการซึม เบื่ออาหาร อูจาระไหลเป็นสีขาวหรือขาวปนเขียว ปีกตก ขาไม่มีแรง นอนหมอบ น้ำตาไหล น้ำมูลไหล ตาหริ่เล็ก เนื่องจากกลัวแสง ชอบซุกตัวในที่มืด ไม่ค่อยมีแรงเคลื่อนไหว

การป้องกันและควบคุมโรค

เนื่องจากโรคนี้เกิดจากเชื้อไวรัส จึงไม่มียารักษาให้หายได้โดยตรงจำเป็นต้องป้องกันไม่ให้สัตว์ติดเชื้อไวรัส โดยการดูแลเรื่องสุขาภิบาล การป้องกันโรคในท้องที่ที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค หรือเคยเกิดโรคมามาก่อน ควรฉีดวัคซีนป้องกันโรค เนื่องจากโรคนี้เป็นโรคระบาดตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ ซึ่งเมื่อเกิดโรคนี้ระบาดในท้องที่ใด จะต้องรายงานให้เจ้าหน้าที่ทราบเพื่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ และสัตวแพทย์จะได้ดำเนินการป้องกัน และควบคุมการระบาดของโรคตามกฎหมายต่อไป เปิดป่วยหรือตายให้ทำลายโดยการเผา หรือฝัง ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อทำความสะอาดบริเวณที่เกิดโรค ถ้าสถานที่เลี้ยงเปิดอยู่ริมคลอง ให้กักเปิดไว้ในที่แห้งอย่าให้เปิดลงน้ำและเปิดที่แข็งแรงยังไม่ติดเชื้อให้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคทันที โดยใช้วัคซีนเชื้อเป็นทีผลิตโดยกรมปศุสัตว์ฉีดเข้ากล้ามเนื้อขนาดตัวละ 1.0 มิลลิลิตร วัคซีนจะสามารถต้านทานเชื้อพิษไวรัสกาฬโรคได้สูง คุ้มกันโรคได้ดีและรวดเร็วตามคำแนะนำของกรมปศุสัตว์ ควรฉีดวัคซีนครั้งแรกเมื่ออายุ 3-4 สัปดาห์ ครั้งที่ 2 อายุ 10 - 12 สัปดาห์ ครั้งที่ 3 เมื่อเปิดอายุได้ 6 เดือน หรือก่อนวางไข่และต่อไปฉีดซ้ำทุก 6 เดือน

โรคตับอักเสบติดต่อในลูกเป็ด

Duck Virus Hepatitis

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อไวรัสมีอัตราการตายสูง มักเกิดกับลูกเป็ดอายุ 1 วัน จนถึง 4 อาทิตย์ ส่วนเป็ดอายุ 1 เดือน ขึ้นไปมักไม่เป็นโรคเพราะมีความต้านทาน

การติดต่อ : ติดต่อจากการกินอาหารและสามารถติดต่อกันได้ทางระบบทางเดินหายใจ ไม่ติดต่อผ่านไข่ เป็ดที่หายป่วยจากโรคสามารถแพร่เชื้อได้โดยเชื้อจะอยู่ในอุจจาระนาน 8 สัปดาห์

อาการ : ลูกเป็ดแสดงอาการชนิดเฉียบพลัน คือ ไม่เคลื่อนไหวชั่วขณะแล้วจะล้มลงนอนตะแคง ซักอกแอ่น คอหงาย เท้าทั้งสองแสดงท่าพยุน้ำไปข้างหลัง และตายภายใน 30 นาที ในลูกเป็ดอายุ 1 วัน หากได้รับเชื้อจะแสดงอาการของโรครวดเร็วมากภายใน 24 ชั่วโมงหลังรับเชื้อ

ลูกเป็ดทดลองที่ฉีดเชื้อไวรัสอักเสบ
แสดงอาการคอแหงนขาเหยียดไปข้างหลัง

ที่มา :โรคลัตว์ปีก กรมปศุสัตว์

การป้องกัน : ให้ทำวัคซีนโดยใช้แทงที่พุงฉีดเข้าเป็ดจะไหม้ผลั้คุ้มโรคได้ภายใน 2 วัน

โรคอหิวาต์เป็ด

Duck Cholera

เป็นโรคติดต่อร้ายแรง มีอัตราการป่วยและอัตราการตายสูงสามารถติดต่อไปยังสัตว์ปีกชนิดอื่นๆ เช่น ไก่ ห่าน และนก ในสัตว์ที่อายุมาก จะมีอัตราการป่วยและตายสูงกว่า สัตว์อายุน้อยระบาดได้ทุกฤดูกาล แต่ในช่วงฤดูร้อนจะมีการระบาดรุนแรงมากที่สุด หรือช่วงเปลี่ยนฤดูกาล

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย

การติดต่อ : โดยการกินอาหารและน้ำที่ปนเปื้อนเชื้อโรค ไก่ที่ป่วยจะเป็นตัวแพร่โรคผ่านทางน้ำมูกและน้ำลายลงในอาหารและน้ำทำให้เกิดโรคระบาดไปในฝูงอย่างรวดเร็วภายใน 1-2 สัปดาห์

อาการ : มีอาการเบื่ออาหาร ระบายน้ำจืด มีไข้สูง อุจจาระเป็นมูกขาว ต่อมาสีซีดขาวอ่อนปน อัตราการตายสูงถึง 50% เป็ด อาจตายกะทันหัน มีผิวหนังคล้ำ มักพบข้อหวัเข้าและข้อเท้าบวมในเป็ดบางตัว โรคนี้พบมากในเป็ดที่มีอายุตั้งแต่ 4 สัปดาห์ขึ้นไป

การป้องกัน :

- ทำวัคซีนป้องกันอหิวาต์ การฉีดวัคซีนอหิวาต์ ทำเมื่อเปิดอายุได้ 1 เดือน และฉีดซ้ำทุกๆ 3 เดือน
- การสุขาภิบาลในฟาร์มที่ดี
- ป้องกันพาหะนำเชื้อโรค
- ให้อาหารอย่างสม่ำเสมอ เพียงพอ และมีคุณภาพดี เพื่อให้เป็ดแข็งแรงสามารถต้านทานโรคได้

โรคบิด

Coccidiosis

โรคนี้เป็นอันตรายมากกับลูกเป็ด ถ้าพื้นโรงเรือนชื้นแฉะ มีโอกาสเป็นโรคได้ง่าย

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อโปรโตซัว

การติดต่อ : เชื้อบิดถูกกักขับออกมากับอุจจาระของเป็ด-ไก่ที่ป่วย ซึ่งหากปนเปื้อนกับอาหารและน้ำที่จะทำให้เป็ด-ไก่ภายในฝูงติดเชื้อและเกิดการระบาดของเชื้ออย่างรวดเร็ว สามารถติดต่อไปยังบริเวณที่มีการเลี้ยงเป็ด-ไก่ในบริเวณใกล้เคียงโดยติดไปกับพาหะต่าง ๆ

อาการ : เป็ดจะแสดงอาการท้องร่วง อาจมีโลหิตปนมากับอุจจาระ เนื่องจากลำไส้อักเสบอย่างแรง

การป้องกัน :

- การจัดการสุขาภิบาลในฟาร์มให้ดี หมั่นดูแลรักษา พื้นคอกให้แห้งอยู่เสมอ ที่ให้น้ำควรมีตะแกรงรอง และมีช่องระบายน้ำออก
- อย่าเลี้ยงเป็ดต่างอายุปนกัน
- ให้อาหารกินให้เต็มที่

โรคมาลาเรียในสัตว์ปีก

โรคนี้อัพบระบาดทั้งในไก่เนื้อและในไก่ไข่ ที่เลี้ยงบนพื้นที่ที่มีน้ำขังอยู่รอบๆ เล้า หรือเลี้ยงบนบ่อปลาจึงทำให้มียุงชุกชุม โรคนี้อัพบบ่อยในฤดูฝน

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อโปรโตซัวพลาสโมเดียมกัลลินาเซียม เชื้อนี้เป็นเชื้อในเม็ดเลือดแดงสัตว์ปีกเท่านั้น

การติดต่อ : พาหะที่สำคัญ คือ ยุง เมื่อไก่ที่ถูกยุงที่มีเชื้อมาลาเรียกัด จะแสดงอาการป่วยภายใน 5-7 วัน

อาการ : แบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ

1. แบบเฉียบพลัน

ไก่จะมีอาการซึม ไข้สูง สังกัดได้จาก หงอนและเหนียงซีดมาก ขี้เขียว นอนหมอบ บางครั้งมีอาการชักก่อนตายและอัตราการตายอาจสูง

2. แบบเรื้อรัง

ไก่อาจจะแสดงอาการไม่ชัดเจน แต่มักพบหงอนซีด ขี้เขียว ไข่ลดและมีการตายมากกว่าปกติ

ไก่ที่เป็นโรคมาลาเรียจะแสดงอาการโลหิตจาง และซึมมากแทบไม่มีแรงยืน

ที่มา: โรคลสัตว์ปีก กรมปศุสัตว์

การป้องกัน

ควรกำจัดยุงและแหล่งเพาะพันธุ์ยุง เช่น แอ่งน้ำขัง ไม่ควรพ่นยาฆ่ายุงในเล้าไก่ เพราะอาจเป็นอันตรายกับไก่ได้ ควรทำมุ้งรอบเล้าไก่ในฤดูกาลที่มีการระบาดของ เช่น ช่วงฤดูฝน

การรักษา

มียาหลายชนิดที่แนะนำให้ใช้ในการรักษา เช่น

>> **คลอโรควิน** วันแรกให้ 20 มก./กก. ในตอนเช้า และ 10 มก./กก. ในตอนเย็น 3 วันต่อมาให้วันละ 10 มก./กก.

>> **เตตราซัยคลิน** 80 มก./กก. แบ่งให้เช้าและเย็น นาน 7 วัน ให้วิตามิน A, B และ C เพิ่มขึ้นจากปกติ เพื่อลดภาวะเครียด ให้ยาบำรุงเลือด เช่น ธาตุเหล็กเพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ ควรใช้ยาตามคำแนะนำจากสัตวแพทย์เท่านั้น

โรคสิวโคโซโตซูน

โรคนี้พบได้ทั่วไปในประเทศไทย ทำให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ เนื่องจากก่อให้เกิดการตายและผลผลิตไขลดลง

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อโปรโตซัว ลิวโคโซโตซูน สำหรับในประเทศไทยพบได้ 2 สายพันธุ์ คือ ลิวโคโซโตซูนคอลลอรี่โอ และลิวโคโซโตซูนซาบราเซซิ

การติดต่อ : มีพาหะนำโรค คือ ตัวริ้น เมื่อไก่ถูกตัวริ้นที่มีเชื้อโปรโตซัวนี้ กัด เชื้อจะเข้าไปเจริญเป็นตัวอ่อนในตัวไก่ มีทั้งระยะที่อยู่ในเม็ดเลือดและระยะที่อาศัยอยู่ในเนื้อเยื่อของอวัยวะต่างๆ เช่น ปอด ตับ ม้าม ไต และกล้ามเนื้อ

อาการ : ไก่อาจไม่แสดงอาการหรือแสดงอาการโลหิตจาง หงอนและเหนียงซีด ซึม กินอาหารลดลง กระจายน้ำ หายใจเร็ว ท้องเสีย ขี้เขียว ไขลดลง

ชิ้นบนพื้นคอกมีสีเขียวย

ที่มา :โรคสัตว์ปีก กรมปศุสัตว์

การรักษา :

>> ถ้ามีสาเหตุจาก ลิวโคไซโตซูนคอลลเลอร์ไอ ควรใช้ยาซัลฟาโมโนแมทธีออกซิน ขนาด 1 กรัม และเว้น 3 วันแล้วให้ต่ออีก 3 วัน

>> ถ้ามีสาเหตุจาก ลิวโคซัยโตซูนซาบราเซซี ยังไม่มียาที่ได้ผลในการรักษา

ทั้งนี้ ควรใช้ยาตามคำแนะนำจากสัตวแพทย์เท่านั้น

ไกซีดเนื่องจากเลือดจางจากการติดเชื้อลิวโคซูน

ที่มา :โรคลัตัวปีก กรมปศุสัตว์

โรคสำคัญในสุนัขและแมว

โรคพิษสุนัขบ้า

โรคพิษสุนัขบ้าอาจถูกเรียกว่าโรคกลัวน้ำหรือโรคหมาว้อ ชื่อของโรคทำให้เข้าใจกันผิดคิดว่าโรคนี้เกิดกับสุนัขเท่านั้น แต่ที่จริงแล้วโรคนี้เกิดได้กับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิด เช่น สุนัข แมว ชะนี ลิง กระรอก กระแต หนู ค้างคาว วัว ควาย ม้า สุกร ในประเทศไทยพบว่า สุนัขเป็นตัวแพร่เชื้อที่สำคัญ มากที่สุด รองมาคือ แมว

ลักษณะของสุนัขที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้าแบบดุร้าย

ที่มา : https://40.media.tumblr.com/95826bf6e47076d2a63ea2230f392d37/tumblr_nkka5hyXc21ry09s7o1_r1_500.png

สาเหตุ : โรคพิษสุนัขบ้าเกิดจากเชื้อเรบีส ไวรัส (Rabies Virus) โดยมีสัตว์ชนิดต่างๆเป็นพาหะนำโรค ได้แก่ สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เช่น สุนัข สุนัขจิ้งจอก แมว วัว ควาย ค้างคาว ลิง เป็นต้น

การติดต่อ : สุนัขและแมวที่ป่วยด้วยโรคพิษสุนัขบ้าสามารถแพร่เชื้อได้ทางน้ำลาย คนจะติดเชือนี้ก็ต่อเมื่อถูกสัตว์ที่เป็นโรคกัดหรือสัมผัสน้ำลายสัตว์ที่ติดเชื้อผ่านทางแผลขีดข่วน เยื่อเมือกบุตา จมูก และปาก

ภาพแสดงแมวที่ป่วยเป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัดบริเวณมือคน

ที่มา : <http://rxvisual.com/wp-content/uploads/2015/07/>

Cat-bite-wound-rabies-symptoms-signs-risks-do-i-have-vaccination-rx.png

อาการ :

ในสัตว์ ระยะฟักตัวของโรคจะอยู่ในช่วง 3-8 สัปดาห์ ไม่เกิน 6 เดือน อาการโรคพิษสุนัขบ้ามีทั้งแบบดุร้ายและแบบซึม สัตว์ที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้า จะแสดงอาการป่วยจนกระทั่งตายไม่เกิน 10 วัน

- ระยะเริ่มแรก : มีอารมณ์และอุปนิสัยเปลี่ยนไปจากเดิม
- ระยะตื่นเต้น : กระวนกระวาย ตื่นเต้น หงุดหงิด ไม่อยู่นิ่ง
- ระยะอัมพาต : มีคางห้อยตก น้ำลายไหล ทรงตัวไม่ได้ เป็นอัมพาตและตายในที่สุด

ในคน จะแสดงอาการหลังรับเชื้อประมาณ 3 สัปดาห์ - 1 ปี อาการเริ่มแรกคือ จะมีไข้ต่ำๆ เจ็บคอ เบื่ออาหาร อ่อนเพลีย คั้นบริเวณแผลที่ถูกกัด ต่อมาจะกระสับกระส่าย กลัวแสงกลัวลม ไม่ชอบเสียงดัง เพ้อเจ้อ กลืนลำบาก ปวดเกร็ง กล้ามเนื้อกระตุก แน่นหน้าอก หายใจไม่ออก อัมพาตหมดสติและตายในที่สุด

การป้องกัน :

1. โรคพิษสุนัขบ้าเมื่อแสดงอาการของโรคแล้วจะไม่มีวิธีการใดๆ ในการรักษา
2. ต้องนำสุนัขและแมวไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าทุกปี
3. ลดความเสี่ยงจากการถูกสุนัขกัดด้วยคาถา 5 ย. คือ อย่าเหย่ อย่าเหยียบ อย่าแยก อย่าหยีบ และอย่ายุ่ง
4. เมื่อถูกสุนัขกัดต้องรีบล้างแผล ใส่ยา กักสุนัข (10วัน) หามหมอ และฉีดวัคซีนให้ครบ

การติดต่อ : ระยะฟักตัวของโรค โดยเฉลี่ยประมาณ 10 วัน สัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค ได้แก่ พวกลิงสัตว์ฟันแทะ เช่น หนู รองลงมาได้แก่ สุนัข วัว ควาย สัตว์พวกนี้เก็บเชื้อไว้ในไต เมื่อหนูปัสสาวะเชื้อจะแพร่กระจายลงในน้ำหรือดิน คน สุนัข และแมว ติดโรคได้โดยการสัมผัสเชื้อซึ่งอาจเข้าทางแผล เยื่อในปาก ตา นอกจากนี้ เชื้ออาจเข้าร่างกายโดยการต็มหรือกินอาหารที่มีเชื้อปนเปื้อน

อาการ : สัตว์ติดเชื้อเลปโตสไปราแสดงอาการดังนี้ มีไข้สูง อุณหภูมิประมาณ 40-42 องศาเซลเซียส เกิดภาวะไตวายเฉียบพลัน ซึม ไม่กินอาหาร เลือดคั่งตามเยื่อぶตา ผิวหนัง ปัสสาวะเป็นเลือด ตัวเหลือง ตาเหลือง และโลหิตจาง

สัตว์ปกติ

สัตว์ป่วยเป็นโรคฉี่หนู

ภาพเปรียบเทียบลักษณะของเหงือกในสัตว์ปกติ และสัตว์ที่ได้รับเชื้อเลปโตสไปรา
ที่มา : <http://www.2ndchance.info/dxme-jaundice-image.jpg>

การรักษา : รักษาได้ด้วยยาปฏิชีวนะตามคำแนะนำจากสัตวแพทย์ เช่น ยากลุ่มเพนนิซิลิน เพื่อควบคุมการติดเชื้อ ก่อนที่เชื้อจะเข้าทำลายอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย ร่วมกับการให้สาร น้ำ และปรับสมดุลแร่ธาตุตามอาการ เพื่อแก้ไขภาวะไตวายและตับวายที่ อาจเกิดขึ้นได้

การป้องกัน :

1. ฉีดวัคซีนป้องกันโรคฉี่หนูให้กับสุนัขและแมวปีละ 1 ครั้ง
2. หลีกเลี้ยงไม่ให้สัตว์เลี้ยงไปอยู่ในบริเวณน้ำท่วมขัง
3. ถ้ามีสัตว์ป่วยเป็นโรคฉี่หนู ควรแยกเลี้ยงสัตว์ป่วยกับสัตว์ปกติ โดยที่เจ้าของสัตว์ไม่ควรสัมผัสกับตัวสัตว์ป่วย ปัสสาวะ อุจจาระ และสิ่งคัดหลั่งโดยตรง ควรใส่ถุงมือยาง และรองเท้าบูต
4. ควรทำความสะอาดบริเวณที่อยู่อาศัย กรง ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ หรือความร้อน

โรคกลาก

เป็นโรคที่ติดต่อกันจากสัตว์มาสู่คน เกิดจากเชื้อรา สามารถติดต่อกันได้ง่ายทางการสัมผัสโดยตรง หรือติดมาจากสัตว์เลี้ยงที่เป็นโรค เช่น สุนัข แมว

ภาพแสดงรอยโรคของแมวที่เป็นโรคกลาก

1. แสดงรอยโรคเหนือคิ้ว
2. แสดงรอยโรคบริเวณจมูกและตา
3. และ 4. แสดงรอยโรคกลากบริเวณหูและตาของแมว

ที่มา : <http://www.bloggang.com/data/kittyob/picture/1201851321.jpg>

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อราซึ่งสามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพอบอุ่น ชอบเจริญอยู่บริเวณผิวหนังชั้นนอกสุด รวมทั้งเส้นผมและเล็บ จึงสามารถทำให้เกิดโรคได้แทบทุกส่วนของร่างกาย

การติดต่อ : ติดต่อดี้ง่ายทางการสัมผัสโดยตรง หรือใช้สิ่งของร่วมกัน เช่น เสื้อผ้า ผ้าเช็ดตัว ถูงเท้า รองเท้า หวี หรือติดมาจากร้านตัดขน ร้านเสริมสวย หรือติดมาจากสัตว์เลี้ยงที่เป็นโรค เช่น สุนัข แมว หรือแพลง นอกจากนี้ เชื้ออาจเข้าสู่ร่างกายโดยการต็มหรือกินอาหารที่มีเชื้อปนเปื้อน

อาการ : ลักษณะรอยโรคเฉพาะ จะพบขนร่วงเป็นวงๆ และมีสะเก็ด ส่วนบริเวณขอบมักพบตุ่มเล็กๆ และ สะเก็ดรังแค ในแมวมักพบการติดเชื้อแบบทั่วตัว หรือเป็นตัวกักโรคแบบ ไม่แสดงอาการใดๆ อาจพบต่อมขนอักเสบ ผิวน้ำแดง

ภาพแสดงลักษณะรอยโรคที่เกิดจากเชื้อรา โดยพบขนร่วงเป็นวงๆ และมีสะเก็ด

ที่มา: <http://www.howhunter.com/wp-content/uploads/2016/04/>

[ringworm-on-dogs-444x333.jpg](http://www.howhunter.com/wp-content/uploads/2016/04/ringworm-on-dogs-444x333.jpg)

การรักษา : ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการติดเชื้อ ในแมวสุขภาพดีที่มีการติดเชื้อเฉพาะที่อาจสามารถหายเองได้ภายใน 3 เดือน ส่วนในรายที่มีการติดเชื้อทั่วตัวอาจแนะนำให้ตัดขนแมวให้สั้น ใช้แชมพู และการให้กินยา รักษาการติดเชื้อราตามคำแนะนำของสัตวแพทย์

การป้องกัน :

1. การลดการปนเปื้อนของสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยป้องกันการเกิดโรคได้ดี เช่น การทำความสะอาดบริเวณที่สัตว์อยู่หรือนอน โดยเฉพาะที่นอนของแมว ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อทำความสะอาด ของใช้ของแมว รวมทั้งของเล่นต่างๆ
2. ควรยกเลิกโปรแกรมการผสมพันธุ์ การโชว์ตัวแมวที่เป็นโรค หรือการพาแมวที่เป็นโรคไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ
3. แยกแมวที่มีการติดเชื้อราออกมาจากแมวที่ปกติ

โรคแมวข่วน

62

ที่มา : http://file.answcdn.com/answ-cld/image/upload/w_726,c_fill,g_faces:center,q_60/v1/tk/view/getty/Animal_Life/096a8910/dv413046

โรคแมวข่วน หรือ ไข้แมวข่วน เป็นโรคในแมวที่สามารถ ติดต่อจากแมวสู่คนได้เมื่อถูกแมวกัดหรือข่วนหรือถูกแมวเลียที่บาดแผล

สาเหตุ : โรคนี้เกิดจากเชื้อแบคทีเรียที่มีชื่อว่า บาร์โทเนลล่า เฮนเซลล์ ที่อาศัยอยู่ในต่อมน้ำลายของแมว แต่ไม่ก่ออาการในแมว โดยเชื้อจะมีอยู่ในน้ำลายที่ติดอยู่กับขนและเล็บของแมว

การติดต่อ : สำหรับในสัตว์อื่นการเกิดโรคแมวข่วนมักเกิดจากหมัดแมว เป็นพาหะนำเชื้อจากแมวตัวหนึ่งไปสู่อีกตัวหนึ่ง ซึ่งเชื้อจะไม่ติดต่อโดยตรง ระหว่างแมวจากการข่วนหรือกัดกัน ต่างจากในคนที่สามารถติดเชื้อนี้ได้หลังจากถูกแมวที่มีเชื้อกัด ข่วน หรือเลีย

อาการ :

ในสัตว์ ภายหลังจากติดเชื้อ แมวจะมีเชื้อในกระแสเลือดเป็นระยะเวลา ตั้งแต่ 3 เดือนถึงหลายปี อาจพบว่ามีไข้ เบื่ออาหาร ม่านตาอักเสบ ต่อม น้ำเหลืองบริเวณใกล้ผิวหนังอักเสบและเหงือกอักเสบ แต่ส่วนใหญ่จะไม่แสดงอาการป่วยใดๆ แต่จะเป็นตัวแพร่โรคสู่คนได้

ในคน อาการที่พบคือ พบผื่นแดง ตุ่มพอง แผลหลุมที่บริเวณ บาดแผล อาจพบต่อมน้ำเหลืองโต โดยทั่วไป โรคนี้สามารถหายเองได้ภายใน 4-8 สัปดาห์ แต่ในคนที่มึนร่างกายอ่อนแอ หรือมีภูมิคุ้มกันบกพร่อง จะมีความเสี่ยงสูงมากต่อการติดเชื้อโรคนี้ อาจทำให้เกิดการติดเชื้อในกระแสเลือดได้

ภาพแสดงรอยโรคในคนที่เกิดหลังจากถูกแมวที่มีเชื้อ กัด ข่วน หรือเลีย พบผื่นแดง ตุ่มพอง แผลหลุมที่บริเวณบาดแผล

ที่มา : <http://pulpbits.net/wp-content/uploads/2014/01/Cat-scratch-disease-330x220.jpg>

การรักษา : สามารถรักษาให้หายได้ โดยใช้ยาปฏิชีวนะ ตามคำแนะนำของคณะสัตวแพทย์ ร่วมกับการรักษาประคับประคองตามอาการ เช่น การให้ยาลดไข้เมื่อมีไข้ การให้ยาแก้ปวดเมื่อมีอาการปวด การเจาะหนองออกเมื่อต่อน้ำเหลืองอักเสบโตเป็นหนอง การให้สารน้ำทางหลอดเลือดดำ เป็นต้น

การป้องกัน :

1. ป้องกันไม่ให้แมวมียึด เพราะถือเป็นตัวนำเชื้อโรคบาร์โทเนลล่า มาสู่แมว
2. เมื่อแมวข่วน ให้ล้างแผลให้สะอาดด้วยน้ำสบู่และใช้ยาฆ่าเชื้อทาแผล ให้เร็วที่สุด
3. หลีกเลี่ยงจากภาวะที่ทำให้แมวข่วน เช่น การเล่นกับแมวอย่างรุนแรง เป็นต้น
4. หากโดนแมวข่วน แล้วมีอาการดังต่อไปนี้ให้ไปปรึกษาแพทย์ เช่น แผลกัดหรือข่วนหายช้า รอยบรอยกัดหรือข่วนแดงขึ้นและกว้างขึ้น ต่อน้ำเหลืองบริเวณรักแร้หรือขาหนีบวมและปวดอยู่นาน ปวดกระดูกหรือปวดข้อหรือมีอาการอ่อนเพลียอย่างผิดสังเกตและเป็นไขนานหลายวัน

โรคติดเชื้ออหิวลาสาโรช

โรคสัตว์สู่คนโรคหนึ่งที่พบกันทั่วโลก มีสาเหตุมาจากเชื้อโปรโตซัวที่ติดต่อกันได้หลายวิธีและพบแพร่กระจายในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมหลายชนิด

ภาพแสดงการปนเปื้อนจากการกินไข่ของเชื้อผ่านทางกรีนเนื้อที่ปรุงไม่สุก
และจากการสัมผัสอุจจาระของแมวที่ติดเชื้อ

ที่มา: <http://www.al-health.net/wp-content/uploads/2014/07/042.jpg>

สาเหตุ : โรคนี้เกิดจากการติดเชื้อโปรโตซัว สัตว์หลายชนิดสามารถติดเชื้อนี้ได้ แมวเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญในวงจรชีวิตของเชื้อ การติดเชื้อพบได้บ่อยในแมว แกะ แพะ สุกร และอาจพบในสุนัขได้ด้วย

การติดต่อ :

ในสัตว์ ที่ติดเชื้อจะขับหรือไข่ของเชื้อโปรโตซัวนี้ออกมา กับอุจจาระ สัตว์ตัวอื่นจะกินไข่โปรโตซัวเข้าไปโดยบังเอิญ จากการเล็มหญ้าหรืออาจติดเชื้อโดยการกินสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กที่มีเชื้ออยู่ เช่น แมวกินหนู และเชื้อสามารถติดต่อจากแม่สู่ลูกในระหว่างการตั้งท้องได้

ในคน สามารถติดโรคได้จากการกินไข่ของเชื้อที่ปนเปื้อนอยู่ในผัก หรือเนื้อที่ปรุงไม่สุก และอาจติดเชื้อจากการสัมผัสอุจจาระของแมวที่ติดเชื้อ

ที่มา: <http://www.thaihealth.or.th/Content/27859-โรคท็อกโซพลาสโมซิส%20.html>

อาการ :

ในสัตว์ ส่วนมากไม่แสดงอาการป่วย แต่จะพบโรคได้บ่อยและมีความรุนแรงในสัตว์อายุน้อย อาการที่พบบ่อยที่สุดในสัตว์โตเต็มวัย คือ การแท้ง ในแมว อาจพบปอดอักเสบ หรือการเสียหายของระบบประสาทหรือตา สุนัขที่ติดเชื้ออาจแสดงอาการสมองอักเสบ เช่น ชัก คอตก สั่น หรืออัมพาต

ในคน โดยทั่วไปไม่ค่อยพบโรคนี้ในคนที่มีสุขภาพดี ผู้ที่มีความเสี่ยงต่อโรคสูงที่สุดคือ ผู้ที่มีระบบภูมิคุ้มกันบกพร่อง เช่น ผู้ป่วยโรคมะเร็ง ผู้ป่วยโรคเอดส์ เด็ก คนชราและหญิงมีครรภ์ อาการอาจเริ่มต้นจากไม่รุนแรง คล้าย เป็นไข้หวัด ได้แก่ มีไข้ ปวดเมื่อยตามตัว ปวดศีรษะ เจ็บคอ และอาจแสดงอาการรุนแรงได้ถ้าโปรโตซัวทำลายกล้ามเนื้อ ระบบประสาท หัวใจปอด หรือตา เชื้ออาจทำให้หญิงมีครรภ์แท้ง และทำให้เด็กในครรภ์มีความผิดปกติแต่กำเนิด ในผู้ป่วยโรคเอดส์อาจเกิดการติดเชื้อที่สมองและทำให้เสียชีวิตได้

การรักษา : การรักษาโรคติดเชื้อทอกโซพลาสโมซิสยาที่ใช้ได้ผลดี ได้แก่ ยาไพริเมธามีน ยาซัลฟาไดอะซีน ยาไตรซัลฟาไพริมิดีน ยาสไปรามัยซิน เป็นต้น ทั้งนี้ ควรใช้ยาปฏิชีวนะตามคำแนะนำของสัตวแพทย์เท่านั้น แต่ในกรณีที่เป็นหญิงมีครรภ์ ยาที่ใช้ได้ค่อนข้างปลอดภัย ได้แก่ ยาสไปรามัยซิน เป็นต้น

การป้องกัน :

1. เจ้าของแมวควรนำแมวไปตรวจระดับภูมิคุ้มกันต่อเชื้อโปรโตซัว เพื่อตรวจหาแมวที่อาจเป็นพาหะของโรค ซึ่งอาจมีความจำเป็น โดยเฉพาะผู้หญิงที่ตั้งครรภ์
2. วิธีป้องกันที่ดีที่สุดที่สามารถแนะนำเจ้าของสัตว์ต่างๆไป คือ การเก็บอุจจาระแมวทุกวัน ทำความสะอาดกระบะอุจจาระด้วยน้ำร้อน หรือ ผงซักฟอก
3. เจ้าของควรใส่ถุงมือเป็นประจำในขณะที่ทำความสะอาด
4. ผู้หญิงมีครรภ์ หรือผู้ป่วยที่มีภูมิคุ้มกันบกพร่อง ไม่ควรสัมผัสแมว หรืออยู่ร่วมกับแมว เพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ
5. ไม่ควรสัมผัสเนื้อหมูสด หรือ หากจำเป็นต้องสัมผัส ควรล้างมือให้สะอาดทุกครั้งก่อนรับประทานอาหารหรือสัมผัสอาหารอื่นๆ ไม่ควรรับประทานนมดิบ หรือ อาหารที่ไม่ได้ผ่านขบวนการทำให้สุกอย่างสมบูรณ์
6. การป้องกันการติดเชื้อในแมว ทำได้โดยการเปลี่ยนจากอาหารสดมาเป็นอาหารเม็ด หรืออาหารกระป๋อง เพื่อป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อในอาหาร
7. ควรควบคุมสภาพแวดล้อมให้สะอาดไม่สกปรกหรือรกซึ่งอาจเป็นที่อยู่ของแมลงสาบหรือหนู เนื่องจากอาจเป็นพาหะของโรคมานสู่แมวได้

โรคไข้หัดสุนัข

เป็นโรคที่มีอัตราการตายสูงมาก พบในสุนัขช่วงอายุ 3-6 เดือน และพบบ่อยในสุนัขที่ไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกัน

สาเหตุ : โรคไข้หัดสุนัขมีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัสคิติสเทมเปอร์

การติดต่อ :

สามารถติดได้ง่ายและรวดเร็วผ่านทางอากาศได้ เช่น การหายใจเอาเชื้อไวรัสเข้าไปและการติดต่อผ่านทางน้ำมูก น้ำตา หรือการสัมผัสสุนัขป่วย

อาการ :

สุนัขป่วยมักแสดงอาการไข้สูง มีน้ำมูกใส มีน้ำตา บางรายอาจพบท้องเสีย อาเจียน ต่อมาน้ำมูกกลายเป็นเหนียวข้น เริ่มแสดงอาการทางระบบประสาท เช่น ชัก ขาดะกุกเหมือนปั่นจักรยาน ถ้ารุนแรงมากจะส่งผลให้สุนัขตายได้

ภาพแสดงลักษณะของสุนัขป่วย โดยมักพบน้ำมูกเหนียวข้น

บางรายอาจแสดงอาการทางระบบประสาทร่วมด้วย

ที่มา: <http://doggyfoods.com/symptoms-and-treatment-of-canine-distemper/>

การป้องกันและการรักษา

การป้องกันที่ดีที่สุดที่สุด คือ การทำวัคซีนโดยเริ่มเมื่ออายุ 6 สัปดาห์และกระตุ้นซ้ำเข็มที่สองถัดจากเข็มแรกไป 2 สัปดาห์ และควรทำวัคซีนซ้ำเป็นประจำทุกปี

ปัจจุบันยังไม่มียาที่ใช้สำหรับทำลายเชื้อไวรัสได้โดยตรง ทำได้เพียงการป้องกันการติดเชื้อแทรกซ้อนและยาบรรเทาอาการต่างๆ เช่น ยาระงับชัก แต่อย่างไรก็ดีหากท่านสงสัยว่าสุนัขของท่านป่วยด้วยโรคไข้หัดสุนัข ควรพาไปพบสัตวแพทย์โดยเร็วที่สุดเพื่อรับการรักษาที่ถูกต้อง

ภาพแสดงสุนัขป่วยที่พบการหนาตัวของฝ่าเท้า
ซึ่งเป็นอีกหนึ่งอาการที่มักพบในสุนัขที่ป่วยเป็นไข้หัด

ที่มา: http://patologiaveterinaria12.blogspot.com/2014_09_01_archive.html

โรคไข้หัดแมว

โรคนี้อาจมีชื่อพ้องหลายชื่อ เช่น โรคลำไส้อักเสบติดต่อในแมว โรคติดเชื้อพาร์โวไวรัสในแมว และโรคเม็ดเลือดขาวทุกชนิดต่ำในแมว

สาเหตุ : โรคไข้หัดในแมวเกิดจากเชื้อไวรัสพาร์โวของแมว

การติดต่อ :

โรคนี้อาจพบได้ในแมวทุกอายุ แต่ลูกแมวมีความไวต่อการเกิดโรคมากที่สุด การติดต่อเกิดจากการสัมผัสโดยตรงกับแมวที่เป็นโรค หรือการสัมผัสทางอ้อมกับเชื้อโรค เช่น สัมผัสกับสิ่งขับถ่ายของแมว เช่น อุจจาระ ปัสสาวะ หรือสิ่งที่มีแมวป่วยอาเจียนออกมา

อาการ :

แมวป่วยจะแสดงอาการหลากหลายขึ้นกับระดับความรุนแรงของเชื้อ จะพบซึม ไข้สูง เบื่ออาหาร อาเจียน และท้องเสียอย่างรุนแรง แมวที่ติดเชื้อจะมีท่าเฉพาะโดยจะวางศีรษะไว้ระหว่างเท้าหน้าใกล้ๆ ขามน้ำ ขามอาหาร หรือวางเท้าบนขามน้ำ ขามอาหาร ที่แสดงอาการดังกล่าวเพราะแมวป่วยไม่สามารถกินอาหารและน้ำได้ ขนจะหยาบที่อู ขิวหนังไม่มีความยืดหยุ่นเนื่องจากขาดน้ำ

ภาพแสดงลักษณะอาการของแมวที่ป่วยเป็นโรค
มีอาการซึม ไม่กินอาหาร

ที่มา: [http://topicstock.pantip.com/jatujak/
topicstock/2006/10/J4834217/J4834217-19.jpg](http://topicstock.pantip.com/jatujak/topicstock/2006/10/J4834217/J4834217-19.jpg)

การป้องกันและการรักษา

การป้องกันที่ดีที่สุด คือ การทำวัคซีน เพื่อกระตุ้นการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยเริ่มให้เมื่อลูกแมวอายุ 8-10 สัปดาห์ และฉีดกระตุ้นครั้งที่สองหลัง 4 สัปดาห์ต่อมา ในพื้นที่ที่มีการระบาดของโรคสูง แนะนำให้ทำวัคซีนครั้งที่ 3 เมื่อแมวอายุได้ 16 สัปดาห์ จากนั้นให้ทำวัคซีนซ้ำทุกปี

เนื่องจากโรคนี้อาจมีสาเหตุมาจากเชื้อไวรัส จึงไม่มียารักษาที่จำเพาะเจาะจง จะเน้นไปทางการรักษาพยาบาลโดยการให้สารน้ำเพื่อชดเชยน้ำที่สูญเสียไปกับการอาเจียนและท้องเสีย และรักษาภาวะการอาเจียน ท้องเสีย รวมทั้งการป้องกันการติดเชื้อแทรกซ้อนจากแบคทีเรีย อย่างไรก็ตามควรพาสัตว์เลี้ยงของท่านไปพบสัตวแพทย์เป็นดีที่สุด

โรคลำไส้อักเสบในสุนัข

เป็นโรคที่ทำให้สุนัขเกิดอาการท้องเสียเป็นเลือด มีอัตราการตายสูง โดยเฉพาะในลูกสุนัข โดยมักพบในลูกสุนัขที่มีอายุ 6 สัปดาห์ ถึง 6 เดือน

สาเหตุ : เกิดจากเชื้อไวรัสสองชนิดด้วยกัน คือ เชื้อพาร์โวไวรัสของสุนัข และเชื้อไวรัสโคโรนา

การติดต่อ :

สุนัขสามารถติดเชื้อไวรัสได้จากสัมผัสโดยตรงกับอุจจาระของสุนัขป่วย หรือจากการกิน การเลียอาหาร น้ำที่ปนเปื้อนเชื้อโรค สุนัขที่ติดเชื้อสามารถแพร่เชื้อไวรัสผ่านอุจจาระได้หลังติดเชื้อไป 4-5 วัน โดยที่ยังไม่ทันได้แสดงอาการป่วยออกมา หลังได้รับเชื้อไวรัสเข้าสู่ร่างกายสุนัข เชื้อจะเข้าไปในระบบทางเดินอาหารทำลายผนังลำไส้ ทำให้เกิดการลอกหลุดของผนังลำไส้อย่างรุนแรง ส่งผลให้เกิดภาวะเลือดออกในระบบทางเดินอาหาร

ภาพ แสดงสุนัขที่ป่วยด้วยโรคลำไส้อักเสบ แสดงอาการถ่ายเหลวเป็นมูกเลือด
ที่มา: <http://www.animalswecare.com/pets/dogs/canine-dog-health-care/dog-parvovirus-prevention-diagnosis-treatment/>

อาการ :

สุนัขจะแสดงอาการอาเจียน ท้องเสีย เบื่ออาหาร อ่อนเพลีย โดย อุจจาระที่ออกมาจะมีเลือดปน มีกลิ่นเหม็นคาว ลูกสุนัขมักมีโอกาเสียชีวิต สูง

การป้องกันและการรักษา

การป้องกันที่ดีที่สุด คือ การทำวัคซีน โดยสามารถทำได้ตั้งแต่สุนัข อายุ 6-8 สัปดาห์ หลังจากนั้นทำซ้ำอีก 2-3 สัปดาห์ต่อมา และควรมีการ กระตุ้นซ้ำทุกปีเพื่อให้ระดับภูมิคุ้มกันสูงอยู่เสมอ

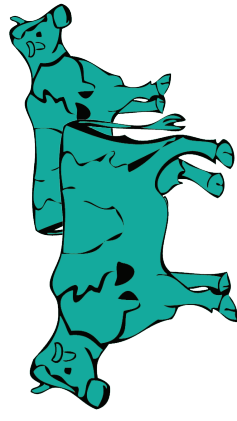
เนื่องจากโรคนี้เป็นโรคไวรัส ไม่มียารักษาที่จำเพาะเจาะ เมื่อเจ้า ของสงสัยว่าสุนัขป่วยด้วยโรคลำไส้อักเสบในสุนัข ควรรีบพาไปพบสัตวแพทย์ ทันที เพื่อได้รับการรักษาที่ถูกต้องและรวดเร็ว

การทำวัคซีน

ตามโปรแกรมวัคซีนและจ่ายยา

การกำจัดเชื้อโรค-กระบือ

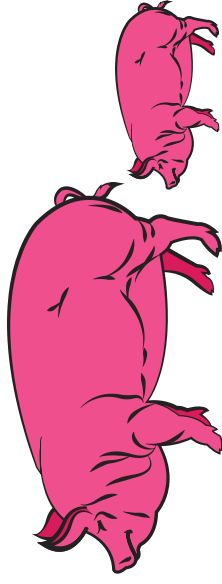

วัคซีน	วิธีการใช้	ขนาดที่ฉีด	การเก็บรักษา
วัคซีนโรคปากและเท้าเปื่อย 	1. ฉีดวัคซีนครั้งแรกตั้งแต่อายุ 4-6 เดือน 2. ฉีดครั้งที่สองหลังจากฉีดครั้งแรก 3-4 สัปดาห์ และฉีดซ้ำทุก 6 เดือน 3. ในกรณีที่เกิดโรคระบาดให้ฉีดวัคซีนซ้ำทันทีทุกตัว 4. ก่อนใช้ต้องเขย่าขวดให้วัคซีนเข้ากันดีทุกครั้ง	ตัวละ 2 มล. ใต้ผิวหนัง	เก็บในตู้เย็นอุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส ห้ามเก็บในช่องแช่แข็ง
วัคซีนโรคแบล็กเลก 	1. ใช้ฉีดสัตว์อายุ 4 เดือนขึ้นไป และฉีดซ้ำทุก 6 เดือน 2. ถ้าต้องฉีดวัคซีนก่อนอายุ 4 เดือน ให้ฉีดวัคซีนซ้ำอีกครั้งหนึ่งเมื่ออายุ 6 เดือน	ตัวละ 5 มล. ใต้ผิวหนัง	เก็บในตู้เย็นอุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส ห้ามเก็บในช่องแช่แข็ง

วัคซีน	วิธีการใช้	ขนาดที่ฉีด	การเก็บรักษา
วัคซีนโรคเฮโมรราจิก-เซพติซีเมีย ชนิดน้ำมัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ใช้ฉีดสัตว์อายุ 4 เดือนขึ้นไปและฉีดปีละครั้ง 2. ก่อนการฉีดวัคซีนควรนำขวดวัคซีนออกจากตู้เย็น เพื่อให้มีอุณหภูมิใกล้เคียงภายนอกจะทำให้ฉีดง่ายขึ้น 3. ก่อนใช้ต้องเขย่าขวดให้วัคซีนเข้ากันดีทุกครั้ง 4. ควรใช้เข็มเบอร์ 18 ยาว 1 นิ้ว ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ 5. กระบอกลดความชื้นและสะอาด 	ตัวละ 1 มล. เข้ากล้ามเนื้อลึก	เก็บในตู้เย็นอุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส ห้ามเก็บในช่องแช่แข็ง

ที่มา : คู่มือโรคระบาดและการใช้วัคซีนในสัตว์ศูนย์ปฏิบัติการ โครงการพิเศษ สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์.

การกำจัดพิษหนู

วัคซีน	วิธีการใช้	ขนาดที่ฉีด	การเก็บรักษา	การควบคุมโรค
<p>วัคซีนโรคปากและเท้าเปื่อย สำหรับสุกร</p> <p>ขนาดบรรจุ : ขวดละ 150 มิลลิลิตร</p>	<p>1. สุกรขุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ฉีดครั้งแรกตั้งแต่อายุ 8 สัปดาห์ - ฉีดครั้งที่สอง อายุ 12 สัปดาห์ <p>2. สุกรพันธุ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - สองครั้งแรกฉีดเช่นเดียวกับสุกรขุน และฉีดซ้ำทุก ๖ เดือน <p>ในกรณีที่ต้องฉีดวัคซีนให้ลูกสุกรอายุต่ำกว่า 8 สัปดาห์ ต้องฉีดซ้ำอีก 2 สัปดาห์ หลังจากฉีดครั้งแรก ถ้าเลี้ยงสุกรเกิน 4 เดือน ควรฉีดซ้ำในระยะ 2-3 เดือน หลังจากฉีดครั้งที่สอง</p>	<p>ตัวละ 2 มล. เข้ากล้ามเนื้อลึก</p>	<p>เก็บในตู้เย็นอุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส ห้ามเก็บในช่องแช่แข็ง</p>	<p>สัตว์จะมีความคุ้มโรคหลังจากฉีดวัคซีน 3-4 สัปดาห์ และอยู่ได้นาน 6 เดือน</p>

ข้อควรระวัง 1. ห้ามใช้วัคซีนที่มีการแยกชิ้นของน้ำวัคซีนที่กินขวด

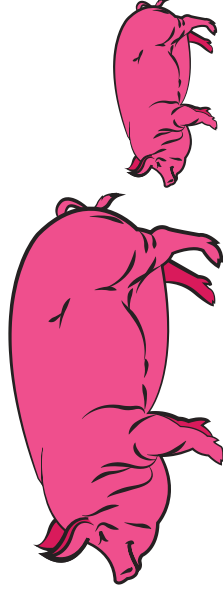
2. ควรระวังเรื่องความสะอาดของอุปกรณ์และตำแหน่งที่ฉีด

วัคซีน	วิธีการใช้	ขนานที่ฉีด	การเก็บรักษา	การควบคุมโรค
วัคซีนหิวหวัดสุกร ขนาดบรรจุ : ขวดละ 10 วัตต์ พร้อมนำยาละลาย 10 มิลลิลิตร	1. ฉีดสุกร ฉีดครั้งแรกเมื่ออายุ 6 สัปดาห์ ฉีดครั้งที่สองเมื่ออายุ 12 สัปดาห์ ยกเว้นกรณีเป็นสุกรสุกรเกิดจาก แม่ที่ไม่เคยฉีดวัคซีนหิวหวัดสุกร มาก่อน ฉีดเมื่ออายุ 1 วัน เพียง ครั้งเดียว 2. สุกรพันธุ์ ใช้ตามโปรแกรมสุกรและฉีด ซ้ำปีละครั้ง	ตัวละ 1 มิลลิลิตร ในสุกรทุกอายุ เข็มกล้ามเนื้อ	เก็บในตู้เย็นอุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส	สัตว์จะมีความคุ้มโรค หลังจากฉีดวัคซีน 3-4 สัปดาห์ และ อยู่ได้นาน 6 เดือน

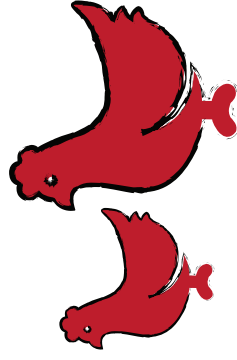
ข้อควรระวัง

- ห้ามฉีดในถูกแสงแดด
- ห้ามใช้สารเคมีฆ่าเชื้อที่กระบอกฉีดยาและเข็ม
- วัคซีนที่ละลายแล้ว ต้องแช่เย็นตลอดเวลา และใช้ให้หมดภายใน ๒ ชั่วโมง
- หลังจากฉีดวัคซีนแล้ว นำเข็มและกระบอกฉีดยาไปต้มฆ่าเชื้อ ส่วนขวดบรรจุวัคซีนให้ปิดจุกออกแล้วเพื่อต้มฆ่าเชื้อก่อนที่จะ
 5. ห้ามฉีดวัคซีนหิวหวัดสุกรในแม่สุกรตั้งท้อง
- กรณีที่จะฉีดวัคซีนก่อนระยะเวลาที่กำหนดไว้จะต้องคำนึงระดับภูมิคุ้มกันที่ได้รับจากมน้ำเหลืองที่จะรวบรวม
 การสร้างภูมิคุ้มกันจากวัคซีน
- การใช้วัคซีนตามคำแนะนำและการจัดการฟาร์มที่ติดทำให้วัคซีนมีประสิทธิภาพสมบูรณ์

โปรแกรมการกำจัดขี้หมู

อายุ	วัคซีนที่ใช้	
	โรคปากและเท้าเปื่อย สำหรับสุกร	โรคอหิวาต์สุกร
6 สัปดาห์		✓
8 สัปดาห์	✓	
12 สัปดาห์	✓	✓
ทุกๆ 6 เดือน	✓	
ทุกๆปี		✓
วิธีใช้	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ

การกำจัดเชื้อสัปดาห์ที่ 6

วัคซีน	วิธีการใช้	ขนาดที่ฉีด	การเก็บรักษา
<p>วัคซีนกาฬโรคปาก Duck plague vaccine</p> 	<ul style="list-style-type: none"> - ครั้งแรก ฉีดเมื่อเปิดอายุ 3-4 สัปดาห์ - ครั้งที่สอง ฉีดเมื่อเปิดอายุ 10-12 สัปดาห์ - ครั้งที่สาม ฉีดเมื่อเปิดอายุ 6 เดือน หรือก่อนวางไข่ และฉีดซ้ำทุก 6 เดือน 	<p>ตัวละ 0.5 มล. แช่กลัมน้ำแข็ง</p>	<p>เก็บในตู้เย็นอุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส</p>

ข้อควรระวัง

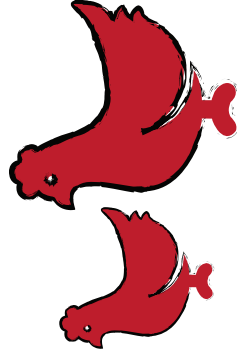
1. วัคซีนห้ามถูกแสงแดด
2. ห้ามใช้สารเคมีฆ่าเชื้อที่กระบอกฉีดและเข็มก่อนฉีดวัคซีน
3. วัคซีนที่ละลายลายแล้ว ต้องแช่แข็งตลอดเวลา และใช้ให้หมดภายใน 2 ชั่วโมง
4. หลังจากฉีดวัคซีนแล้ว นำเข็มและกระบอกฉีดเข้าไปต้มฆ่าเชื้อ ส่วนขวดบรรจุวัคซีนให้ปิดจุกออกก่อนแล้วเผาหรือต้มฆ่าเชื้อ ก่อนนำไปทิ้ง
5. อย่าให้วัคซีนเข้าตาคน

วัคซีน	วิธีการใช้	ขนานที่ฉีด	การเก็บรักษา
<p>วัคซีนหลอดลมอักเสบก่อไ้ Infectious bronchitis vaccine</p> 	<p>1. ละเลยวัคซีนตัวนี้ภายหลังอายุ 5 มล. 2. เสียบเข็มหยอดจุ่มกึ่งกลางของขวดน้ำยาละลาย 3. การให้วัคซีนในไก่ - ไก่กระทง ครั้งแรกเมื่ออายุ 5-7 วันและครั้งที่ 2 เมื่ออายุ 3-4 สัปดาห์ - ไก่ไข่ ให้วัคซีนสองครั้งแรกเช่นเดียวกับไก่กระทงครั้งที่สามเมื่ออายุ 6-8 สัปดาห์ และซ้ำทุก 3 เดือน</p>	<p>หยอดตาหรือจุ่มกึ่งตัวละ 2 หยด</p>	<p>เก็บในตู้เย็นอุณหภูมิ 2-8 องศาเซลเซียส</p>

ข้อควรระวัง

1. ห้ามฉีดขึ้นฉลุแสงแดด
2. ห้ามใส่สารเคมีเข้าเชื้อที่กระบอกฉีดหรือเข็มก่อนใช้ฉีดขึ้น
3. วัคซีนที่ละลายแล้วต้องแช่เย็นตลอดเวลา และใช้ให้หมดภายใน 2 ชั่วโมง
4. หลังจากใช้วัคซีนแล้ว ขวดบรรจุวัคซีนให้เปิดจุกออกก่อนแล้วเผาหรือต้มฆ่าเชื้อหรือแช่น้ำยาฆ่าเชื้อ ก่อนนำไปทิ้ง
5. อย่าให้วัคซีนเข้าตาของคน

โปรแกรมการกำจัดวัชพืชสัตว์ปีก

สำหรับไก่เนื้อ

อายุ	วัคซีนที่ใช้		
	หลอดลมอักเสบ ติดต่อในไก่	นิวคาสเซิลเชื้อเป็น สเตรนลาไซต์กา	วัคซีนรวมนิวคาสเซิลฯ และหลอดลมฯ
7 วัน	✓	✓	✓
3-4 สัปดาห์	✓	✓	✓
วิธีใช้	หยอดตา/จุ่มก	หยอดตา/จุ่มก	หยอดตา/จุ่มก

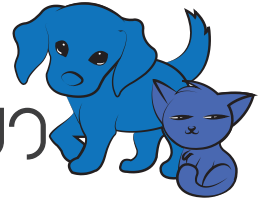
สำหรับเปิดและห่าน

อายุ	วัคซีนที่ใช้	
	กาฬโรคเบ็ด	อหิวาต์เบ็ด - ไก่
3-4 สัปดาห์	✓	
8 สัปดาห์		✓
10-12 สัปดาห์	✓	✓
ทุกๆ 3 เดือน		✓
ทุกๆ 6 เดือน	✓	
วิธีใช้	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ/ใต้ผิวหนัง

สำหรับไก่ไข่พันธุ์ และไก่พื้นเมือง

อายุ	วัคซีนที่ใช้					
	อหิวาต์เป็ด-ไก่	นิวคาสเซิลเชื้อเป็น สเตรนลาโซซ์ต้า	หอยดอมอกเสป ติดต่อในไก่	ฝีดาษไก่	วัคซีนรวมนิวคาสเซิลฯ และหลอดลมฯ	
7-10 วัน		✓	✓		✓	
3-4 สัปดาห์		✓	✓		✓	
5 สัปดาห์				✓		
6-8 สัปดาห์		✓	✓		✓	
8 สัปดาห์	✓					
11 สัปดาห์	✓					
ทุก 3 เดือน	✓	✓	✓		✓	
วิธีใช้	ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ/ ใต้ผิวหนัง	หยอดตา/จุ่ม	หยอดตา/จุ่ม	แทงปีก	หยอดตา/จุ่ม	

การทำวัคซีนสุนัขและแมว

โปรแกรมการทำวัคซีนที่จำเป็นในแมว

ชื่อวัคซีน	วัคซีนครั้งแรก	วัคซีนครั้งที่สอง
วัคซีนไข้หัด และหวัดติดต่อในแมว	อายุ 8 สัปดาห์	อายุ 13 สัปดาห์
วัคซีนพิษสุนัขบ้า	อายุ 12 สัปดาห์	อายุ 16 สัปดาห์

หมายเหตุ : กระตุ้นวัคซีนทุกโรคปีละ 1 ครั้ง

โปรแกรมการทำวัคซีนที่จำเป็นในสุนัข

ชื่อวัคซีน	วัคซีนครั้งแรก	วัคซีนครั้งที่สอง
วัคซีนไข้หัด และหวัดติดต่อในแมว	อายุ 8 สัปดาห์	อายุ 13 สัปดาห์
วัคซีนพิษสุนัขบ้า	อายุ 12 สัปดาห์	อายุ 16 สัปดาห์

หมายเหตุ : กระตุ้นวัคซีนทุกโรคปีละ 1 ครั้ง

ตำแหน่งที่ฉีดวัคซีนในสุนัขและแมว

วัคซีนควรฉีดเข้าใต้ผิวหนัง (ไม่ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ) ตำแหน่งที่เหมาะสม และปลอดภัยต่อผู้ฉีดวัคซีน (โดยหลีกเลี่ยงการฉีดเข้าตัวเอง โดยบังเอิญในกรณีสัตว์ที่จับบังคับได้ยาก)

ในสุนัข ตำแหน่งการฉีดวัคซีน คือ บริเวณผิวหนังด้านข้างช่องอกและช่องท้อง ผิวหนังบริเวณข้างช่องท้อง

ที่มา: <http://www.dogster.com/wp-content/uploads/2015/05/dog-vaccination-terrier-110687510-01.jpg>

ในแมวบริเวณขาหน้าและขาหลังคือตำแหน่งที่เหมาะสมและปลอดภัยที่สุดที่ควรฉีดวัคซีน

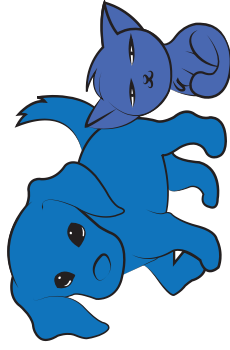

ที่มา: https://www.omlet.co.uk/images/originals/Cat-Cat_Guide-

โดยแต่ละครั้งหลังการฉีดวัคซีนต้องทำการบันทึกลงในประวัติสัตว์หรือใบรับรองการให้วัคซีน โดยต้องมีการระบุทั้งตำแหน่งที่ฉีดและรายละเอียดของวัคซีนที่ให้ในแต่ละครั้ง

การดูแลสุนัขและแมวหลังได้รับวัคซีน

1. หลังฉีดวัคซีน ควรพักดูอาการของสุนัขหรือแมวอย่างน้อย 30 นาที ถึง 1 ชั่วโมง เพื่อให้แน่ใจว่าอาการปกติไม่มีการแพ้วัคซีน
2. งดอาบน้ำสัตว์หลังทำวัคซีนเป็นเวลา 7 วัน
3. สุนัขและแมวแต่ละตัวจะตอบสนองต่อวัคซีน โดยการสร้างภูมิคุ้มกันโรคแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสุขภาพ ดังนั้น บางตัวอาจอ่อนเพลียมีไข้ต่ำๆ หรือเบื่ออาหาร ซึ่งหากหลังจาก 48 ชั่วโมง อาการดังกล่าวยังคงอยู่ควรรีบปรึกษาสัตวแพทย์ทันที
4. ต้องดูแลไม่ให้สุนัขและแมวมีโอกาสสัมผัสโรคหรืออยู่ในพื้นที่ระบาดของโรค คลุกคลีกับสัตว์ป่วย เนื่องจากภายหลังจากการทำวัคซีนต้องใช้เวลา อย่างน้อย 5-7 วัน ร่างกายจึงเริ่มสร้างภูมิคุ้มกันโรคและต้องได้รับวัคซีนอย่างน้อย 1-2 ครั้ง จึงมีระดับภูมิคุ้มกันโรคที่เพียงพอ

โปรแกรมการกำจัดสุนัขและแมว

ถ่ายพยาธิครั้งแรก	ถ่ายพยาธิครั้งที่สอง
อายุ 4 สัปดาห์	อายุ 16 สัปดาห์

หมายเหตุ : ควรถ่ายพยาธิซ้ำทุกๆ 3 เดือน

ที่มา: http://doctors-pet-clinic.com/wp-content/uploads/2014/08/drop_pill.jpg

